

Taxa postala
plátitá in num
No. 30523/1934

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjazás szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai és
bánáti zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

**Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Re-
dactor responsabil-Felelős szerkesz-
tő: Jámbor Ferenc. Admínistrátor
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-tulajdonos: Fraternitas S. A. R.
de Editură. Registrul publicatiunilor
periodice No. 43. Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.**

Szombat, augusztus 5.
1939—5699. Av 20.
XXII. évfolyam, 174. szám.

VILAG TUKER

A balti államok problémája

A négy hónap óta húzódó tárgyalások során már többször költötték az angol-francia-orosz egyezmény megkötésének hírére. A tárgyalásokról szóló helyzetjelentések szinte állandó és szerves tartozékai lettek a külpolitikai krónikának. A világ közvéleménye tagadhatatlanul bizonyos fásultsággal vész üdömást ezekről a bulvártünetekről, amelyek állandóan a pesszimizmus mélypontjára és az optimizmus maximuma között ugrál a hiány. Egyesek mélyeseg csodálattal adóz-
nak a tárgyalást vezető diplomatáknak, akik oly csodálatos és végtelen türelemmel folytatják a pourparlékat. Mások arra emlékeztetnek, hogy 25 évvel ezelőtt pontosan ebben az időben Poincaré járt Szentpéterváron, hogy a súlyosodó, sürösödő nemzetközi légkörben II. Miklós cár közreműködését biz-
tosítsa Franciaország számára. Poincarének akkor is nehézségei voltak, ám végeredményben Oroszország habozás nélkül állt a nyugati hatalmak mellé.

Tagadhatatlanul mutatkoznak olyan jelek, amelyek a tárgyalások közeli eredményes befejezéséhez konkrét támpontokat szolgáltatnak. Itt van például az angol és francia katonai misszió Moszkvába küldésének elhatározása. Nehéz elképzelni, hogy három nagyhatalom prominens megbízottai révén bizalmas katonai tárgyalásokba bocsátkozik, tervüket, tüköket tár fel anélkül, hogy biztosra venni a megbeszélések politikai szentesítését. Chamberlain nem jelentheti ki okátalant, hogy az angol kormány a megegyezés mielőbbi megkötését kívánja. A diplomáciai nyelvvezetésben egy ilyen kijelentést a komoly valószínűségeknek kell alá támasztania, hogy az egyezmény valóban létre is jöjjön.

A demokratikus államok baloldali sajtója eközben Chamberlaint okolja a tárgyalások elhúzódsáért és hibáztatja, hogy sem Anglia, sem Franciaország nem találták helyénvalónak a tárgyalások vezetését olyan prominens politikusra bízni, aki megfelelő autoritással rendelkezik és akinek nyilván módjában állt volna magához Sztalinhoz is bejutást találni. Sem London, sem Párizs nem tudja e pillanatban, hogyan vélekedik és mit akar lényegében az orosz diktátor. Kifogásolják az angol diplomácia nehézségét és azt, hogy Chamberlain környezete a külpolitikai szimulán játéknak adja minduntalan tanujelét.

A rekriminálások nem hiányoznak természetesen a másik oldalon sem. Jobboldali körök rámutatnak arra, hogy az orosz kormány mily kihívón kacérkodik a Németországhoz való gazdasági közeléds gondolatával. Az orosz kormány még mindig nem mondta fel a rappalloi szerződést (egyébként Hitler sem látta szükségesnek felmondani a legnagyobb antikomintern akciók ellenére sem), amely igen barátságosra hangolja a két állam gazdasági és politikai kapcsolatát. Szimpatikusnak tartják azt a német sajtóban utóbb fel-felbukkanó verziót, amely szerint a német külpolitikának fel kell számolni bizonyos szentimentalizmusokkal — érted alatta a szovjéttel szembeni ideológiai szembenállást, — mert Oroszországgal végeredményben ki lehet jönni. Ilyen hang az irányított náci sajtóban még néhány hónapig ezelőtt is elképzelhetetlen volt. Veszélyeseknek és tulzottnak minősítik az orosz kívánságokat, főleg a balti államok esetében, amelyek fölött az egyezmény — ha az oroszok által kívánt szellemben jön létre — afféle protektorátust biztosítana a szovjéttel szemben.

Valóban, angol és orosz részről kifelé egyaránt a balti államok problémáját jelölik meg a megegyezés utolsó akadályaként. Az angol és francia diplomácia olyan definíció keresésével van elfoglalva, amely az oroszok által elégtelen módon határoz meg az „indirekt támadás“ mibenlétét. Mint azt már helyütt többször is kifejtettük, a tárgyalások között nincs véleményeltérés aziránt, hogy a balti államok elleni fegyveres támadást Oroszország önmaga ellen irányulónak minősítheti; Anglia és Franciaország ebben az esetben kötelesek segítségére sietni. Az orosz diplomácia azonban ennél sokkal inkább tart az „indirekt“ támadás esetétől.

Halifax expozéja a lordok házában:

London, Párizs és Moszkva idejében akar fellépni bármilyen erőszakos kísérlettel szemben

A francia lapok is igen kritikusan tartják a helyzetet. Augusztus 20. után befejeződnék a tengelyhatalmak nagy mozgósításai

London, augusztus 4. A felsőházban tegnap lefolyt külpolitikai vita folyamán Halifax külügyminiszter nagy jelentőségű expozé tartott a külpolitikai kérdésekről. A moszkvai tárgyalásokról a következőket mondotta:

— A Szovjet-Oroszországgal megkezdett tárgyalások célját — mondotta Halifax — a világ békéjét veszélyeztető esetleges erőszakos fellépések megakadályozására és az ezzel szemben igénybevehető erők egysegítését képezi. Magától értetődik, hogy ilyen egyezménynek ki kell terjednie az összes körülményre, megszővegeése tehát igen bonyolult feladat. A három tárgyaló kormány teljesen megegyezik annak szükségességében, hogy az esetleges erőszakos fellépés ellen még idejében megtegye a szükséges intézkedéseket. A tárgya-

lás folyamatán felmerült véleményeltérések csak a közvetett támadás fogalmának meghatározására vonatkozik. Az angol-francia javaslatot szovjetország részéről nem tekintették minden eshetőségre kiterjedőnek, a szovjéttel javaslatát viszont francia-angol részről nem látták kielégítőnek. A cél olyan formulát találni, amely a közvetett támadás fogalmának kérdését úgy határozza meg, hogy ez más államok függetlenségét nem érinti. Az angol-francia kormány most még a politikai egyezmény megkötése előtt katonai bizottságot küld Moszkvába. Ez — mondotta Halifax — a bizalom jele. Bizunk abba, hogy ez a lépés is meg fogja könnyíteni a politikai kérdésekben folyó tárgyalások sikerét, melyek a katonai tárgyalásokkal egyidejűleg folynak tovább.

„Nincsenek támadó szándékaink“ mondotta Halifax

Halifax ezután Ponsoby lord kérdésére a magyar-román határon, Tecső közelében történt incidensről beszélt:

— Az angol kormány — mondotta Halifax, a Rador jelentése szerint — még nincs semmi hivatalos értesülésünk. Ma reggel azonban közölte velem Románia anglo-ai meghatalmazott minisztere, hogy az incidensnek nincs különösebb jelentősége, minthogy a magyar kormány nyomban az incidens után vegyes katonai bizottság kiküldését kérte.

Halifax lord ezután a következő szavakkal fejezte be beszédét:

— Senkit sem kényszeríthetek arra, hogy a mai nemzetközi helyzetben megelégedett legyen. A félelemérzet nemcsak a mi népünkre, hanem az összes népekre kiterjed. Nagyon is lehetséges, hogy a következő hetek, vagy hónapok igazolni fogják az aggodalmakat. Az angol kormány politikája világos, senkivel szemben nin-

„Nincsenek támadó szándékaink“ mondotta Halifax

csen támadó szándéka. Egyezményeinket minden támadó szándék nélkül kötöttük. Egyrészt határozott állásfoglalást kerestünk a béke megbontására irányuló törekvések ellen, amelyek erőszakos beavatkozással akarják a népek építő munkáját és a nemzetek közötti egyetértést megzavarni. Meg vagyok győződve arról, hogy egy nemzet, amely tudatában van erejének, megnyuvással tekinthet a jövő elé.

Izgatott vita a „közvetett támadás“ kérdéseiről

London, augusztus 4. Mander liberális képviselő az alsóház pénteki ülésén megkérdezte, hogy mit tartalmaz a „közvetett támadásokra“ vonatkozó angol és orosz formula.

Chamberlain miniszterelnök nem volt hajlandó válaszolni a kérdésre azzal az indoklással, hogy nem szokás hasonló dokumentumot (Folytatása a 3-ik oldalon)

Lettországnak, Észtországnak, Finnországnak akadhatnák Hachák és Tiszok, akik egy idegen nagyhatalomnak módot nyújtanak az illető ország ügyébe való beavatkozásra, azoknak stratégiai előkészítésére. Az orosz kormány el akarja kerülni, hogy a balti államok határain egy szép napon idegen nagyhatalom csapatával találja magát szemben. Molotov ezért kívánja, hogy Oroszországnak jogában álljon „indirekt támadás“ esetében is fellépni a balti államokkal szemben. A kérdés rendkívül nehéz és bonyolult, ha annak megfogalmazásához kezdenek, hogy tulajdonképpen mi is értendő indirekt támadás alatt. A modern propaganda technikája az idegen népek életébe való beavatkozás ezernyi formáját teszi lehetővé. Ezek a beavatkozások buktatták el Ausztriát, Csehszlovákiát anélkül, hogy a fegyverek elődültek volna. A belsőleg meglazított, aláélt államok érett gyümölcsként hullottak a szomszéd ölébe. Azóta az „indirekt támadás“ fogalma mélyen beidégződött a nemzetközi politika életébe és a diplomáciai tár-

gyalások homlokterében áll.

A balti államok tiltakoznak az ellen, hogy a szovjéttel szoros ellenőrzés alatt tartassák belső fejlődésüket. Attól tartanak, hogy az oroszok ki akarják terjeszteni uralmukat a területek fölött, amelyek a háború előtt az orosz birodalomhoz tartoztak. London különböző megfontolásból ugyancsak idegenkedik attól a gondolatától, hogy a balti államok védelmében abban az esetben is fellépjenek, ha ezek a védelmet nem kérik. Az oroszok intranzigensék ebben a kérdésben. Attól sem riadnak vissza a TASS iroda útján, hogy a nyilvánosság előtt polemizáljanak Londonnal és Párizssal. Előbb-utóbb azonban valószínűleg előkerül az a meghatározás, amely a szembeszálló álláspontokat kibékíti. Az ugyanis a katonai missziók kiküldése után nem kétséges, hogy az egyezmény megkötésére irányuló akarat mindkét részről megvan. A katonák pedig stratégiai kérdésekben hamarabb egyeznek meg, mint diplomaták a jogi megfogalmazásban.

Milyen az élet Dél-Afrikában

Az ötnegyedmillió négyzetkilométer kiterjedésű Dél-Afrikában senki se keressen egzotikumot. Ami van, komoly gazdasági érték. „Egzotikum“, hogy a brit birodalom szövetségi államának fővárosának Pretoriának, 80.000 lakója van, de parlamentje nincs. A parlamt Cape Town-ban (Fokvárosban) ülésezik, viszont a legnagyobb város, a 300.000 lakosságu Johannesburg, melynek se címe, se jellege nincs, csak mérhetetlen gazdagsága. A széttagoltság persze semmit se árt az államnak, sőt használ, mert a társadalmi és közgazdasági fejlődés így egyenletesebb és valami mindenhová jut, vagy egyetem, vagy nagy bányavállalat vagy tőzsde. Pretoria nem dicsekedhetik, hogy falai között tisztelhető Hertzog miniszterelnököt és kormányát, mert ott van Durban, mely viszont a külkereskedelmet uralja és ontja a pénzt annak a Dél-Afrikának, mely minden esztendőben közel háromszáz millió gram aranyat termel és a világ aranytermelésének csaknem a felét szolgáltatja.

A nyugodtvéri afrikánert eddig a gyapjun, az aranyon, meg a gyümölcsön kívül égvilágon semmi se érdekelt. Ezideig izgatta: vajjon Mr. Schlesinger, a szövetségi állam egyik leggazdagabb iparos, megint ki fog-e tűzni tízezerfontos versenydíjat a repülésre, mert hogy a délafrikai Schlesingerek bőkezűsége szerezte meg az országnak azt a dicsőséget, hogy ott esztették az égnek a legelső autógírot, a jövő repülőgépet. Őket az se hagyja hidegen, hogy melyik aranybányában hány méterre jutottak el a föld alatt. Nemcsak jubilálnak. Johannesburg közelében el fogják érni a 8000 métert, olyan földterületen mely 2000 méterre a tenger színe fölött fekszik. Dél-Afrika életében most még egy szokatlan fogalom vert tanyát és kelet aggodalmat: az európai feszültség. Európával eddig nem sokat törődtek. Az arany, a gyapju, a gyümölcs, meg a cukortermelés felét a brit birodalom veszi át, a termelés husz százalékára az Amerikai Egyesült Államok tartanak igényt, a hátralékos harminc százalékot pedig könnyen szétosztják az európai államok között, vételár címen visszakapván ugyanazt az aranyat, amit Dél-Afrika egyszer már eladott. Az ott élő kétféle ember életstandardja ugyanis nem követel fokozott behozattal. Önmagát látja el.

Szó, ami szó, az európai feszültség és háborús készülődés az afrikánerek életét megbotlyogtja. A parlament nyári szünete most kezdődött, anélkül, hogy a Dél-Afrikára nézve rendkívül fontos gazdasági kérdéseket elintéztet volna. Az ülésszakot mondhatni véges végig a külpolitika, helyesebben az elkövetkező háború kérdése foglalkoztatta. Dél-Afrikának afölött kell döntenie, hogy semleges maradjon-e, avagy beavatkozzék-e az anyaország mellett? Hertzog miniszterelnök, aki egyszemélyben külügyminiszter és a jövő évben visszasza akar vonulni, nem akar dönteni. A döntést a pártjára bizza, mely erősen többségi párt. A kormánypártot alkotó ugynevezett United Party-hoz 119 képviselő tartozik. Ezenkívül a nemzeti pártban 19, a függetlenségiben 6 képviselő foglal helyet, hat képviselő pedig Roos, a South African Labour Party és a Home Rule zászlaja alatt kapott mandátumot. (A Roos-párt tulajdonképpen Tielmann Roos volt miniszterelnök hive. A legutolsó választás után Roos hozta össze a nagy koalíciót, mely ma United Party címen a kormánypártot alkotja. A Home Rule kizárólag Natal érdekeit képviseli.) A 19 nemzeti képviselő alkotja az ellenzékét, mely az el-

UGUSZTUS 4.

nátor
nus párt
amerikai
szlásra

(Rador.) Az Ohio
kapott jelentés sze-
vezetősége felkeres-
a el a párt jelölését
meretes, hogy a vá-
Jólétesült körök
sz adott. Taft apja
Államoknak.

alakítja
nyát

Hír szerint Franco
akítását tervezi. Ez-
hellügyminiszter Bur-
és Jague tábornok-
éből arra következt-
új kormány megalá-
elni vezetészemélyi-

emburgban

Lebrun francia kö-
kőn délelőtt Luxem-
nagyhercegnő villá-

ti a holland
válság

A holland királynő
on fogadta Jonghe
relnököt a tradici-
Valószínűleg Jong-
kormány megalá-
kormányválság meg-
stülből 5 hét óra

et kapnak
felkelés
evői

Abból az alkalomból,
rajutásának holnap,
harmadik évfordulója,
szegyelmet ad min-
ek az elmúlt évi kré-

ták bombát
eruzsálemi
másra

3. Arab terroristák
et követték el a je-
ellen. Legújabb jelen-
két tisztviselője,
nyosan megsebesültek.
A rádió leadó álló-

met erődítési
loknál

(Rador.) A Havas
ség letartóztatott 11
dítésekkel dolgoztak.
k őket. A rendőrség
ra tiltási mérnököt is.

alut előtött a Tien-
ghaiból jelentik: Ti-
a Tiencsin folyó át-
és 150 kínai falut el-
következében 50 ezer
kát. A hajózás pillá-
nyon.

CLUJ NYOMASA,
IMPRIMAT

következő háborúban Dél-Afrika semleges ségének megőrzését kívánja és antiszemita árnyalatokkal a Harmadik Birodalommal rokonszenvez. A kormányban ellentétes áramlatok uralkodnak.

O. Prow hadügyminiszter, aki gyarmati ügyben nemrég Berlinben tárgyalt, a nacionalistákkal tart és úgy gondolja, hogy kormányváltás esetén az mostani 19 főből álló ellenzéki csoport ki fog bővülni. Pirow-val azonban szemben áll a nemzeti hős: Smuths tábornok, helyettes miniszter elnök, aki annakidején hatékonyan közreműködött a béketárgyalásokon és országa számára a volt afrikai német gyarmatok jelentős részét (a 835 ezer négyzetkilométer kiterjedésű Német Délnyugat-Afrikát) megszerezte.

A helyettes miniszterelnök azon a véleményen van, hogy a semlegeségi elv megvalósítása a Délafrikai Unióra nézve egyenlő volna az öngyilkossággal és a gyarmatok elvesztésével. A nemzeti párt azzal igyekszik nemetbarát politikáját igazolni, hogy a Harmadik Birodalom számottevő bevője az állam nyersanyagának. (Németország évente körülbelül ötmillió font értékű árut importál Dél-Afrikából.) Ha most a németekkel szemben barátságosan magatartást tanúsítanak, őket elveszítik. Ezzel az állásponttal persze szemben áll a kormány, de szembenállanak az Amerikai Egyesült Államok is, melyek évente húszmillió font értékű délafrikai termelést vesznek át az évi 120 millió fontos kivitelből.

A parlamenti pártok, az United Partytől le egészen a két tagból álló Home Rule-ig, beleértve a 19 tagú nemzeti pártot, abban azonban megegyeznek, hogy mindenkivel egyetértésben akarnak élni, de meghódított gyarmatokat senkinek se adnak vissza. Nem-hogy Németországnak, de még Angliának se. Ezt mondja mindkét Rhodesia, Kenya kolónia szintén, mely pedig angol közigazgatás alatt áll és az anyaországnak nem szövetséges dominiuma. Közben a Dél-Afrikai Unió fegyverkezési költségei vesző Londonban, csapatokat építtet: gépfegyvereket rendel Angliában, repülőgépeket Amerikában és átlagosan 150.000 katonát tart fegyverben, 150 ezret pedig tartalékban. Pretoria, Johannesburg, Mafeking, meg Durban katonai gyakorlóterületen ott masiroznak az angol, meg a bur gyerekek sorában Basuto, Betsuan és Transvaal éfkelete bantú, falasha és hotten-tota ifjusága. Teljes és tökéletes hadfelszereléssel és gypjas fejük bujban hivalkodó angol katonasapkával. A közvélemény természetesen angol- és amerikaibarád és nem valószínű, hogy a Hertzog-kormány magatartásán változtatni fog.

A külpolitika miatt a parlament a bevándorlási kérdést se tárgyalta le. Ugy volt, hogy az érvényben levő törvényt megváltoztatják, mert erősen támogatni akarják a hollandok letelepedését, elsősorban a volt német gyarmaton. Erre azért volna szükség, mivel a német gyarmatosok földjeiket a világháború után otthagyták és akik ott maradtak, most visszatérnek Németországba, hogy ott-hon gazdálkodjanak. Valóban úgy van, hogy az utóbbi időben számos német telepes érte-készítette birtokát és a kapott vételárat hazavitte, ahol a mezőgazdaságra soha nem sejtett koniunktúra virradt. A szövetségi állam a bevándorlás elől elvben nem zárkózik el, csak azt szigorúbb feltételektől teszi függővé.

Dél-Afrika szívesen látja azoknak az ipar-ágaknak a képviselőit, akik új ágazatokat teremtenek meg, vagy pedig kevésbé fejlett iparágakban dolgoznak. Így például a bányá- ipar rendkívül fejlett és az állam nvolcmillió lakosságából félmillió munkást, fehéret és négezt egyaránt a bányáiban foglalkoztat. A cukoripar szintén nagyon fejlett. Az állam évente 25 millió tonna nverszükort termel. Ezzel szemben nagy lehetőségek mutatkoznak a textil-, fém- és gépiparban. A Délafrikai Unió minden évben körülbelül husz millió font értékű textilárut, valamint negyven mil- lio font értékű fémáru, gépeket és jármű- veket kénytelen importálni. Ha fervelembe vesszük, hogy a behozatal értéke hozzávető- leesen évi százmillió fontot tesz ki, nem férhet kétség a fentebb felsorolt iparágak fejlesztésének szükségességéhez.

A zsidók letelepedésével szemben a preto- riái kormány nem tanúsít se elutasító, se de- dő kedvező magatartást. Dél-Afrikában je- lenleg hetven ezer zsidó él, beleértve a bűs- ke feketébőri felasha törzset is, mely Abesz- ziniából származik és magát egyenesen Dé- vid király leszármazottjának tekinti. A dél- afrikai zsidóság letelepedésénél hánvada nem a kereskedelemben, hanem az iparban keresi a kenyerét, a felashák pedig földművelők, akik közül nagyon sok gazdag ember talál- ható, akiknek fia a dérafrikai egyetemeken vagy mezőgazdasági főiskolákon tanulnak. Az európai villamososai szakemberek, műsze- reszkek, szakképzett szerelők könnyebben jut- hatnak be az országba, különösen, ha fiata-

lok. A vagyoni cenzus, illetve a földmúató pénz elég magas, fejenként, illetve családon- ként 150 angol font. Az utóbbi időben az or- szába sokan vándoroltak be turista vizu- mokkal abban a reményben, hogy Pretoriá- ban majd megszerzik az állandó letelepedési engedélyt. Mindez azonban nagyon kivételes esetekben sikerült.

Illetékes helyeken a figyelmet arra hívják föl, hogy a turistavizumokkal ne kísérletez- zenek, mert az illető bevándorlót kiutasítják, de örökre. A mezőgazdaságban a szakembe- reket ugyancsak szívesen látják. A földvétel- hez azonban megfelelő tőke kell, legalább

ezer font és szakértelem. Kétségtelen, hogy az európai gazda az afrikai mezőgazdasági termeléssel nagy kockázatot vállal, azonban az is tény, hogy Dél-Afrikában fantasztikus fejlődési lehetőségek kínálkoznak. Így pél- dául az ország juhállománya harminc évvel ezelőtt alig 12 milliót tett ki, ma ez harminc millió darab, sőt közben volt olyan esztendő, amikor az állomány elérte a negyven millió darabot. A szarvasmarhaállomány azelőtt fontosabb szerepet nem játszott, ma hétmil- liónál több legelészik a délafrikai réteken. Rendkívül fejlett a gyümölcsészet, mellyel egyik állam se tud versenyezni. Fél Afrikát

és Angliát a Délafrikai Unió látja el almá- val, szőlővel, citrommal, meg kórtéval. Az évi gyümölcsstermelés tuhaladja a hatmillió tonnát. Es ezt az óriási mennyiséget nem a nagybirtokok termelik. Leginkább kis far- mokon, melyeknek fái milliószámra ontják a legzamatosabb és legedesebb gyümölcsöt. Mindezt az éghajlat teszi, amely a francia Riviera éghajlatának felel meg, azzal a külön- séggel, hogy a nyár Dél-Afrikában valamivel hűvösebb, a tél viszont enyhe. Az utolsó hat- van év alatt a délafrikaiak mindössze hét- szer láttak havat, de akkor is a Tábla hegy- ségben. (Zs. g.)

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Anglia

Nathan Lasky Macdonald lemondását követeli

A manchesteri Jews Council legutóbbi ülésén Nathan Lasky, a Council elnöke és a manchesteri városi tanács tagja nagy beszé- det tartott, amelyben Macdonald gyarmat- ügyi miniszter lemondását követelte.

— A kormány — mondotta Lasky — tel- jesen szabadkezet adott a gyarmatügyi mi- niszternek Palesztina kérdésében. Ugy a Fe- hér Könyv, mint a palesztinai zsidó beván- dorlás felfüggesztéséről szóló határozat tel- jes mértékben Macdonald személyes műve. A kormány iránt teljes tisztelettel mondom: minél hamarabb megy el helyéről Macdo- nald, annál hamarabb fognak mindkét fél számára kielégítő megoldáshoz jutni a Pa- lesztina-kérdésben a zsidók és az arabok.

Doncasterben beszédet tartott Williams képviselő, aki ugyancsak éles bírálatban ré- szesítette a kormány Palesztina-politikáját. Anglia — mondotta — 1917-ben nemzeti ott- hont ígért a zsidóknak arra az esetre, ha a szövetséges hatalmak megnyerik a háborút. Nemzeti otthon helyett most „bérlet lakáso- kat“ akar felajánlani nekik a kormány.

DAWISON KÉPVISELŐ JAVASLATA AZ ELKOBZOTT NÉMETORSZÁGI ZSIDÓ VA- GYONOK HOVAFORDÍTÁSÁRA. Sir William Dawson képviselő az angol alsóház egyik legutóbbi ülésén megkezdte Cham- berlain miniszterelnököt, hogy tekintettel a német kormány azon kifejezett kívánására, hogy az összes zsidók hagyják el Németor- szágot, szándékában áll-e megtudakolni a berlini kormánytól, nem volna-e hajlandó megkönnyíteni ezen cél elérését azzal, hogy a németországi zsidó menekültektől elkob- zott vagyonekat egy nemzetközi bizottság rendelkezésére bocsássa? Ezekből a vagy- onokból fedeznék azokat a költségeket, ame- lyek zsidók letelepítésére alkalmas területek felkutatására szükségesek.

Butler külügyi államtitkár a következő választ adta: — A kivándorlási feltételek jobbátételére irányuló tárgyalásokat az államközi men- ektügyi bizottság vezeti. A németországi zsidó vagyonoknak a kivándorlás megkön- nyítése céljából való felhasználásának kér- dése tárgyalás anyagát képezi az államközi bizottságban. Ilyen körülmények között szükségesnek tartom, hogy további tájé- kozódás történjék ebben az irányban.

A LIBERALIS ZSIDÓK VILAGSZÖVET- SÉGÉNEK ELNÖKI TANÁCSA LONDON- BAN. A liberalis zsidóság világszövetségé- nek elnöksége értekezletet tartott Londonban dr. Leo Beck berlini főrabbi elnöklétével. Az értekezleten több ország liberalis zsidóságá- nak képviselői vettek részt.

Az értekezleten elhangzott jelentések rá- mutatnak arra, hogy a világszövetség orszá- gos csoportjai intenzív tevékenységet fejte- nek ki. Ausztráliában két liberalis zsinagóga létezik már, egy Sidney-ben és egy Mel- bourneben. Pencharz johannisburgi delegátus elmondotta, hogy a hat éve fennálló délafri- kai liberalis kongregáció egyike Dél-Afrika legjelentősebb testületeinek.

A jelentésekből kitűnik, hogy a Haifaiban, Tel-Avivban és Jeruzsálemben működő libe- rális csoportok is jelentősen fejlődnek és a vallási feladatok mellett kulturális és nevel-ési tevékenységet is folytatnak. A palesztinai csoport gyermek-kertek tart fenn, ahol menekült gyermekek részesülnek nevelésben. Külön élnék tevékenységet fejt ki a libe- rális zsidóság szervezete Amerikában.

Franciaország

ÚJBÓL VADAT EMELTEK PELLEPOIX PARIZSI ANTISEMITA VÁROSI TANÁCSOS ELLEN. Darquier de Pellepoix párizsi városi tanácsos és lapkiadó ellen, akit nem- rég antiszemita agitáció és hamis vádak ter- jesztése miatt három hónapra elítéltek, újból vadat emeltek hasonló vétségéért. Lapjá- ban, a „La France Enchaînée“-ben cikket kö- zöl „A zsidók és a háború“ címmel, amely-

nek gyűlöletes hangjáért felelősségre vonta az ügyészség. Pellepoix kijelentette a vis- gálóbíró előtt, hogy a cikket egyik munka- társa írta, aki azért teljes felelősséget vállal.

Danzig

MEGKEZDŐDÖTT A ZSIDÓ VAGYONOK KISAJÁTTATASA. A napokban közölték hi- vatalosan azon zsidók első névsorát, akiknek vagyonát a július 26-iki szenátusi határozat alapján elkobozták. A névsorban nemcsak magánszemélyek, hanem egyes szervezetek is szerepelnek. A magánosok között van négy lengyel illetőségű polgár is, valamint egy francia nő, aki egy nagy danzigi áruház részvényei fölött rendelkezett.

Tanger

A ZSIDÓ MENEKÜLTEK HELYZETE TANGERBEN. A rhodosi zsidó hitközség nemrég azzal a kérelemmel fordult a tangeri zsidó menekültügyi bizottsághoz, hogy fo- gadja be azt a közel 300 zsidó menekültet, akiket kiutasítottak Rhodosból az olasz ha- tóságok és akiknek minden vagyonát elvet- ték. A tangeri bizottság közölte a rhodosi hitközséggel, hogy nem áll módjában a ké-

Palesztina

Négyévi elzárásra ítélte a jeruzsálemi katonai törvényszék a robbanó-anyagokat rejtgető zsidó diákokat

A jeruzsálemi katonai törvényszék a na- pokban hirdetett ítéletet Josua Buchwald és Menachem Lévi, a jeruzsálemi héber egye- tem hallgatói ellen, akiket azzal vádoltak, hogy lakásukban robbanóanyagokat rejte- gettek. A két diákot a törvényszék négy- négy évi elzárásra ítélte.

BESZÜNTETTEK AZ ÉHSÉGSZTRAJ- KOT A SARAFFANDI KATONAI TÁBOR REVIZIONISTA LETARTÓZTATOTTJAI. Megirtuk már, hogy 80 revizionista, akiket a saraffandi katonai táborba internáltak, éhségsztrájkba lépett. A revizionisták a ha- todik napon abbahagyták az éhségsztrájkot. A palesztinai angol katonaság főparancsno- ka, Barker tábornok közölte Izrael Rokaci- hal, Tel-Aviv főpolgármesterével, hogy nem áll módjában tárgyalásokat folytatni a le- tartóztatottak ügyében. A letartóztatottak Herzog főrabbi kérév táviratára határozta el a sztrájk beszüntetését.

A TIBERIÁSBÁ FÜLLADT EGY 22 ÉVES ZSIDÓ LEÁNY. Tragikus eset áldozata lett a 22 éves bécsi származású Eszter Schellin- ger, a Tibériás melletti kibucc Batelim tag- ja. A kibucc tagjai csolnokon igyekeztek a közelben fekvő Ejn Geb telepítési ponthoz, ahol emlékműpélyt rendeztek a július 16-ikán elesett Jozsef Rotfeld és Efraim Ornstein tiszteletére. A csolnak felborult és a szerencsétlen leány a vízbe fullt.

Cseh protektorátus

500 EZER FONTOT ENGEDÉLYEZTEK A PROTEKTORATUSBELI ZSIDÓ VAGYONOK PALESZTINÁBA VALÓ ÁTMEN- TÉSÉRE. Hivatalosan jelentik, hogy a cseh- szlovákiai menekültek kezességi alapja 425 ezer fontsterlinget bocsát a Jewish Agency rendelkezésére a protektorátusbeli zsidó va- gyonok Palesztinába való átmentésére. Ez az összeg megfelel annak az 500 ezer font- nak, amelyet már régebben engedélyeztek a palesztinai zsidó kivándorlás finanszírozá- sára, de amelyet, mint ismeretes, mindez- ideig nem fizettek ki. Annakidején beszámoltunk arról, hogy 1939 januárjában a csehszlovák kormány

résnek eleget tenni, mert Tangerben nyolc- száz menekült tartózkodik, akik közül 285 közvetlenül a hitközség támogatásából él és ennél nagyobb terhet képtelen vállalni a hit- község.

Szlovákia

A CIONISTA KONGRESSZUSI MANDA- TUMOK ELOSZTASA SZLOVÁKIÁBAN. Pozsonyból jelentik, hogy a cionista kong- resszusi választási bizottság elhatározta, hogy a szlovákiai cionistákra eső hat manda- tumot a következőképpen osztja el az egyes csoportok között: Kial-cionisták 2, Poale Cion 2 és Mizrahi 2.

A cionista kongresszus

A WIZO TIZEDEK VILÁGKONFEREN- CIÁJA. A Wizo tizedik világkonferenciája szombaton, augusztus 12-ikén este 9 órakor nyílik meg a genfi nagyszínházban. Az augusztus 15-ig tartó kongresszusra száz delegátus jelentette be érkezését. Az európai országokon kívül Egyiptom, Argentina, Ausztrália, India, Kanada, Újzéländ, Palesz- tina és Dél-Afrika képviseltetik magukat. Különösen nagy delegációt várnak ezúttal Palesztinából. A konferencia genfi irodája F. Grubwieser asszony vezetése alatt áll. A konferencia irodájának címe azonos a világ- kongresszus irodájának címevel: „Case Pos- tale Stand 312, Genf.“

és a Jewish Agency között egyezség jött létre, 2500 csehszlovákiai zsidó palesztinai kivándorlásának kérdésében. A cseh nemzeti bank kötelezettséget vállalt arra vonatkozó- lag, hogy az angol kormány által Csehszlo- vákiának ajándékozott négy millió fontos menekült segélyezési hozzájárulásából 500 ezer fontot fog kiutalni a Jewish Agencynek. Ezt a félmillió fontot a cseh nemzeti bank számlájára valóban ki is fizették a londoni Lloyds Bank-nál.

Ezen összeg lefizetése után semmilyen akadály nem állott annak útjában, hogy a cseh kormány és a Jewish Agency közötti megállapodás érvénybe lépjen. Azonban már cius 15-ikén bekövetkezett Prága megszá- lása és ekkor az angol kormány zárolta együtt a többi országokkal azt a 425 ezer fontot is, amelyet a Lloyd Banknál fizettek le. Ez a körülmény igen sok, már Paleszti- nába vándorolt cseh zsidót hozott nehéz helyzetbe, annál is inkább, mert ezek a zsi- dók csehkoronában lefizették a cseh nem-zeti banknál vagyonukat azzal, hogy a lon- doni bank majd visszatéríti nekik ezeket az összegeket fontokban. Hosszas tárgyalások után, a Jewish Agencynek sikerült kiharcol- ni azt, hogy az angol pénzügyminisztérium kivonja a zár alól a Jewish Agencynek en- gedélyezett félmillió fontot. Ugyanakkor elérte az Agency azt is, hogy a prágai ható- ságok kiutalják a Lloyd banknál a cseh zsi- dók által Csehszlovákiában befizetett össze- getek.

Ez lehetővé teszi, hogy az Agency vago- naikhoz juttassa azokat a Palesztinába ván- dorolt csehszlovák zsidókat, akik január 30- március között hagyták el az országot. Ugyanebből az összegből fogják finanszíroz- ni a prágai Palesztina hivatalnál jelente- zett személyek kivándorlását is, akik még az elmúlt fél évben megkapták certifikátjukat, de a bekövetkezett pénzügyi bizonytalansá- miatt nem tudták még kivándorolni. Remélik, hogy a kezességi alap az általa jóváhagyott 425 ezer fontot már augusztus első felében ki fogja fizetni és ahogy a többi kivándorlók utra készen fognak állani, ezek kivándorlásának finanszírozásáról is gondos- kodik majd.

Németország

Párizs, augusztus 5. folyóirat hasábjait az ismert és kiváló londoni benyomás Hudson affér előző A Daily Express amelyben a Görin- goi kereskedelmi beszéléseket kirob- lapetést és megrö- gol fővárosban. Hudson-tól, akinek kijelentést adta: metországnak meg- tam“.

Az alsóház tag- magukhoz a Daily után. Angol mini- tervjut. Ha Hore- gyelembe ezt a já- kola volt tanítvá- nak el. És mintho- matban lévő nem- szől, az indiszkrét- tött. Hát még az a- viselőik is neheze- szívesen vádolják hogy mindig kész- tárgyalásokra. Ez- Az öreg ur, aki o- hogy béke legyen, Prága elrablása- meg, hogy pénzt annyit jelent, mi- tani az egyetlen s- sége van ahhoz, k- sen.

A nap folyamán- sem beszéltek. A- ták a kérdés gazd- közását. A Wohlt- induló pontját az- képezte: a német- képpen van beállít- nem tud sem les- fegyverkezést. Hi- idejében a néme- volt. Hatmillió m- áldozata. A Führe- munkát ad nekik- hogy pillanatnyil- Anyvira, hogy a- kerülése után a- nulni, hogy a fé- nak, most ismét- történt ez? Igen- felfegyverzési pr- nemcsak repülőg- hasonlók tömege- után, de szinteti- szesz, szintetikus- is, ami Németors- hozza, hogy a- álljon.

Tegyük fel, ha- ja a fegyverkezé- nyersanyagokat- ahelyett, hogy- kaucukot példát- gazdasági leszer- leszerelés, hata- vonna maga utá- elejét venni, ha- képpen szervezik- latu cikkeket gy- azonban tetemes- csak külföldi kö- vedezhetők.

Am ha ilyen- a tőkeerős állar- úgy annak most- mondják legaláb- formációjuk szer- ponthoz jutott.- etőinek mander- met csak rend- tudja felhozni- ására szüksége- legalább is a P- A németek esse-

Mi történt dr. Wohltat és Hudson között

Németország fordulópontra előtt? A Hudson-ügy: A nemzetközi politika egyik legdrámaibb fejezete

Párizs, augusztus 4. Az egyik francia folyóirat hasábjain Bertrand de Jouvenel, az ismert és kiváló publicista, számol be a londoni benyomásai alapján a Wohltat-Hudson affér előzményeiről és részleteiről. A Daily Express hat hasábos tudósítása amelyben a Göring megbízottja és az angol kereskedelmi miniszter közötti megbeszélések kirobantotta, hatalmas megtépetést és megrökönyödést keltett az angol fővárosban. A lap intervjút közöl Hudson-tól, akinek a szájába a következő kijelentést adta: „En voltam az, aki Németországnak nagy békekölcsönt ajánlottam”.

Az alsóház tagjai csak nehezen tértek magukhoz a Daily Express elolvasása után. Angol miniszterek nem adnak intervjút. Ha Hore Belisha nem is veszi figyelembe ezt a játékszabályt, az Etoni iskola volt tanítványától ilyesmit nem várunk el. És minthogy az interjú a folyamatban lévő nemzetközi tárgyalásokról szól, az indiszkrécio botrányos jellegű volt. Hát még az ügy maga. Azok a képviselők is nehezen akarták elhinni, akik szívesen vádolják Chamberlaint azzal, hogy mindig készen áll a Hitlerrel való tárgyalásokra. Egy szóval igaz volna? Az öreg ur, aki odaadta a szudetaidéket, hogy béke legyen, nem nyitotta ki szemét Prága elrablása után sem?! Nem értené meg, hogy pénzt adni Németországnak annyit jelent, mint rendelkezésére bocsátani az egyetlen dolgot, amire még szüksége van ahhoz, hogy háborút vezethessen.

Az affér gazdasági háttere

A nap folyamán a klubokban egyébről sem beszéltek. Alaposan meghánytorgatták a kérdés gazdasági és politikai vonatkozásait. A Wohltat-Hudson tárgyalás kiinduló pontját az a kétségtelen valóság képezte: a német gazdasági gépezet olyképpen van beállítva, hogy Hitler országa nem tud sem leszerelni, sem folytatni a fegyverkezést. Hitler hatalomra kerülése idejében a német gazdaság válságban volt. Hatmillió munkanélküli volt e válság áldozata. A Führer vállalkozott arra, hogy munkát ad nekik. És ez oly jól sikerült, hogy pillanatnyilag munkahiány van. Annnyira, hogy a nőket, akiknek hatalomra kerülése után a családba kellett visszavonulni, hogy a férfiaknak helyet csináljanak, most ismét munkába hívják. Hogyan történt ez? Igen egyszerűen. Hatalmas felfegyverzési programot állított fel, mely nemcsak repülőgépek, tankok, ágyúk és hasonlók tömeges gyártását vonja magánál, de szintetikus kaucsuk, szintetikus szesz, szintetikus gyapjú, stb. előállítását is, ami Németországot abba a helyzetbe hozza, hogy a gazdasági blokádnak ellenálljon.

Tegyük fel, hogy Hitler holnap leállítja a fegyverkezést és elhatározza, hogy a nyersanyagokat külföldön vásárolja meg, ahelyett, hogy otthon gyártaná, mint a kaucsukot például, 12-szeres áron. Ez a gazdasági leszerelés, akárcsak a katonai leszerelés, hatalmas munkanélküliséget vonna maga után, aminek úgy lehetne elejét venni, ha a német gazdaságot olyképpen szervezik ujja, hogy békés használatú cikkeket gyártson és exportáljon. Ez azonban tetemes kiadásokkal járna, amik csak külföldi kölcsön útján volnának fedezhetők.

Miért sürgős a megegyezés

Am ha ilyen megoldás Németország és a tökéletes államok között létrehozható, úgy annak most kellene megtörténnie. Ezt mondják legalább is az angol vezetők. Információik szerint Németország fordulóponthoz jutott. A birodalom, pénzügyi vezetőinek minden zsenialitása ellenére is már csak rendkívüli erőfeszítések árán tudja felhozni a fegyverkezést finanszírozására szükséges összegeket. Ezt mondják legalább is a Berlinből érkező jelentések. A németek eszerint a következő alternati-

va elé kerülnek: vagy meglapátolják erőfeszítéseiket és ezzel feladják dominációs álmaikat és ugyanakkor gazdasági válságot és szociális zavarokat kockáztatnak, vagy pedig ezen a nyáron háborúba mennek.

A Hudson-terv jóhiszemű alkalmazása esetén módot nyújtott volna Németországnak arra, hogy kikerülje ezt a dilemmát. Ahhoz azonban, hogy ilyen megegyezés létrejöhessen, nem Hudsonnak és Wohltatnak, hanem Chamberlainnak és Hitlernek kell egy véleményre jutniuk. Londonban sokan tették fel a kérdést, vajjon a Hudson-terv történetesen nem-e Chamberlain-terv? A viszony az angol miniszterelnök és egy alminiszter között olyan, hogy úgyszólván sohasem találkoznak egymással. A Downing streeten hetenként összejülő minisztertanácsban Hudson nem vesz részt, mert nem tagja a kabinetnek. Az elnökkel legfeljebb közvetett uton kerül érintkezésbe, akár felettébe a nemzetgazdasági miniszter (Oliver Stanley) útján, akár pedig Sir Horace Wilson, Chamberlain barátja és bizalmasa és factotuma révén. Március elején Chamberlain még a megegyezési politika illúzióiban ringatózva, gazdasági egyezményt akart kötni Németországgal, módot nyújtva a német gazdaság átépítésére. Elhatározta, hogy a politikai lehetőségek tanulmányozására Berlinbe küldi Stanleyt és Hudson-t. Ez utóbbi hosszabb ideig tartózkodott volna a birodalomban, hogy a gazdasági lehetőségeket tanulmányozza.

Hudson tervet készíti

Közben a német csapatok előzönlöttek Csehországot. Megegyezésről ezek után

nem lehetett szó, a berlini utat lefújták. Chamberlain gondolata azonban nyilván tovább állt Hudson fejében. És egy különleges színnel gazdagodott. Churchill naponta emlegeti, hogy Hitlert kényszeríteni kell Csehország kiürítésére. Ezt a gondolatot Hudson felírja tervének homlokzatára. Sőt megtárgyalja baráti körével is. Egy londoni információs bulletin, amely néhány válogatott előfizetőnek jár, néhány órával a Wohltat-Hudson találkozás előtt már ismertette a terv nagyobb vonalait. Az alsóházban Chamberlain mindezt kijelentette, hogy nem ismerte Hudson-proponcióit, hogy azok nem bírnak a kormány hozzájárulásával, de hozzátette, hogy természetesen találja, ha az „tárgyal”. A miniszterelnök nem hangoztatta a nyilvánosság előtt, de az alsóház folyósóján értesre adta, hogy nem is lett volna oly rossz a németeket ígértteljes perspektívákkal szórakoztatni egy kissé és ekképpen megszűni a közeledő őszi hónapokat.

Ez volna a kérdés angol megvilágítása. Nem kevésbé érdekes természetesen az, hogyan látják német részről a dolgokat. Mert tény az, hogy Wohltat meghallgatta Hudson-proponcióit és Berlin azokat figyelembe is vette, ha utólag hivatalosan nemlétezőnek is jelentették ki. Hudson szerint tervének hat pontjában a kellő fenntartások mellett, megegyezett Wohltattal. Mit jelent ez? Legalább is azt, hogy Berlin szeretné tudni, milyen feltételek mellett kaphatna kölcsön pénzt. Nem hiányoznak bizonyos jelek arra nézve, hogy a németek szeretnék gazdasági és pénzügyi tárgyalásokat kezdeni a London-Párizs tengellyel. Nem valószínű, hogy Ber-

Mit jelent az amerikai-japán szerződés felmondása

Az amerikai érdekeket semmiféle sérelem nem érte mostanság Ázsiában s így joggal fel lehet tenni a kérdést: mit vezet, vagy keres Amerika a japán szerződés felbontásán? Az amerikai külpolitika nem érzelgős s látjuk a tienszini angol nehézségek idején, hogy egyáltalán nem érintette érzelmileg az a sérelem, mely a koncessziós területen az angol állampolgárokat érte.

Pontosan nyolcvanhat éve annak, hogy Perry tengernagy megnyitotta a japán piacot az amerikai külkereskedelmi számára. Japán addig csak Angliával és Franciaországgal kereskedett. Az első kereskedelmi szerződést a két hatalom 1894 november 22-én kötötte. Akkor már igen intenzív külkereskedelmi forgalom fejlődött ki Amerika és Japán között.

Az első hiteles statisztikai felvétel szerint Japán már 1899-ben 10 millió jen értékű árut szállított az Egyesült Államokba. Ez az export 1904-ben elérte a százmilliót, 1915-ben a 204 milliót, 1919-ben a 828 milliót. Japán exportja az 1925 évben meghaladta az egymilliárd jent az észak-amerikai Unió területére. Természetesen ezt a nagyarányú forgalmat újólag szabályozni kellett és ez a szerződés 1911 februárban jött létre Washingtonban és már az év júliusában életbe is lépett. Ez a kereskedelmi és hajózási szerződés tizenkét évre szól, úgyhogy ennek az időnek eltelte után a két állam közül akarmelyik hat hónapra felmondhatja a szerződést. Ennek a szerződésnek, első ízben való felmondása most következett be.

Az 1911. évi kereskedelmi és hajózási szerződés semmi egyéb, mint a legteljesebb kedvezményezett szerződés, preferenciális vámonk mellett. A szerződés 1. paragrafusa kimondja hogy a kereskedők, kereskedelmi cégek ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a befogadó ország saját polgárai.

Kölcsönösen fel vannak mentve mindenféle személyes szolgálat alól. Az üzletekben nem lehet házkutatást vagy könyvvizsgálatot tartani, csak büncselekmény

esetében és csak bírói parancsra. A két kormány kötelezi magát, hogy kikötőikben működési engedélyt ad a másik ország főkonzulai számára. Kötelezték magukat a kormányok, hogy a vámoktól kölcsönös jóindulattal állapítják meg. A szerződés szerint az egyik ország áruja nem fizetnek tranzit-vámot a másik ország területén. Kölcsönösen kikötötték azt, hogy valamely ország áruira további kedvezményt nyujtana, úgy ezek a vámkedvezményeket megilletik a szerződő felek országait is.

Ez a kereskedelmi és hajózási szerződés sok éven át kifogástalanul működött. Japán és az Egyesült Államok e kereskedelmi szerződésből folyó hatalmas gazdasági előnyeikre tekintettel, igen könnyen egyeztek meg 1921 december 23-án a washingtoni négyhatalmi egyezményben a Csendes óceán szigeteinek mandátumfelosztása tekintetében, majd egy évre rá, ugyancsak Washingtonban a többi, még el nem rendezett csendesóceáni sziget felosztása tekintetében. Japán az Egyesült Államokba főleg nyerselymet, selyemtextiliákat, készített teát, porcellán árut szállított Amerika viszont gyapjút, olajat, gabonát, ércet és gépeket.

Az utolsó statisztika évben Japán kivitele az Egyesült Államokba egész exportjának 26 százalékát tette ki, összességében 74.900.000 jen értékű árut. Ugyanakkor Angliába kivitt 1.430.090.000 jen értékű áru és behozott innen 823.600.000 jen értékben.

Másképp áll Japán külkereskedelmi viszonylata Németországgal. Ide csak 35 millió 54.000 értékű árut szállított ki, ellenben 120.828.000 jen értékű árut vásárolt Németországból. Az ázsiai Oroszországgal való forgalma következőképpen fest: Kivitt 22.999.000 jen értékű árut és behozott 3.401.000 jen értéket.

A kínai háború következtében Japán alaposan csökkentette külföldi behozatalát.

1937 október 11-én kelt császári pá-

Aranyér!

Azonnal — amint Goedecke féle Anusol-aranyér elleni végbélkúpokat fog használni — tapasztalhatja, hogy nyugtalansága, kedveltsége, fájdalmi megszűnnek. Ismét friss, életvidor lesz és megszabadul a fájdalomtól. A Goedecke-Anusol kezelés nagyon egyszerű. Az Ön orvosa is ezt ajánlja.

X

Anusol-Goedecke

linben oly hatalmas méretű műveletre gondolnának, mint amiről Hudson álmodott. De latolgatják, hogy vajjon nem-e érkezett el az ideje annak, hogy a márkát négyötödével devalorizálják és az olcsó árak segítségével nagy ipari kivitelű offenzívát indítsanak. Ugyanakkor viszont elárulást bocsátanak a balkáni Európa mezőgazdasági termékeit és nyersanyagait. Ekképpen megszereznek a fontokat, dollárokat és frankokat, amelyeket oly keservesen nélkülöznek ma és amelyeknek segítségével el lehetne látni ezt az ostromlott várost, amely ma az „autarchikus Németország”. Ez a művelet csak úgy volna lehetséges, ha a kapitalista államok, amelyek fölött elömlene ez az áru-zuhantag, hajlandók volnának azt át is venni.

Hitler jelentést vár

Eppen ezért a németeket közelről érdekli minden olyan megnyilatkozás, amely arra vall, hogy a nyugati államok hajlandók volnának „megvásárolni a békét”. Wohltatot emélfogva Berchtesgadenbe rendelték, hogy jelentést tegyen a Führernek arról, milyen hangulatot talált London gazdasági és pénzügyi köreiben.

Ami a leleplezés után következett, már ismeretes. Az angol közvélemény majd a német sajtó egyaránt elvetette és megcáfolt a Wohltat-Hudson tárgyalásokat.

tenssel megtöltötték 269 fénylőzések számító és nélkülözhető áruajtja behozatalát és korlátozásokat léptetett életbe az élelmiszerek és a hadiipar számára nélkülözhető nyersanyagok behozatala tekintetében. E korlátozások adatszertű erőszaktevése természetesen még nem ismerjük, de bizonyára érzékenyen érintette a Japánba importáló államokat.

Ezzel szemben vámmentességet biztosítottak a hadiipar számára szükséges nyersanyagokra és 1937 év végén a megelőző évről képest sulyban 35 százalékkal emelkedett ezeknek az áruknak a bevitelére. Ertékben ez a differencia az egész világon tapasztalható áremelkedés következtében még több. A Japánba bevitt gyapot mennyisége 1937-ben 8 százalékkal csökkent, értéke viszont 3 százalékkal emelkedett. Ilyen a helyzet a többi beviteli cikknél is, mint amilyen a nyersgumi, a gyapjú, a szén, a fa, a szója és még inkább a vas, a gépek, a nyersolaj és a vegytermékek. 1937-ben és 1938-ban az Egyesült Államok még nagyobb pozícióelnyert nyertek Japánban a többi országok rovására.

Japán a kínai háború éve alatt ugyancsak igyekezett exportját megnövelni. Ez sikerült is neki, amennyiben úgy az 1937., mint az 1938. évben 18 százalékkal nagyobb értéket tudott elhelyezni külföldön, mint 1936. évben. Különösen a konzerv, a gyapotfonál és a papíros kivitele emelkedett.

— **Megcáfolták Neumann Teréz halálhírét.** Regensburgból jelentik: Egyes külföldi lapok azon állításával szemben, hogy Neumann Teréz, a „Kennelsreuthi csoda” meghalt, hivatalosan jelentik, hogy Neumann Teréz él és a legjobb egészségnek örvend.

— **Ipari gépeket és szerszámokat kapnak a vagyontalan iparosok.** Bucurestiből jelentik: A munkakamarák elnökei tegnap megbeszélésére gyűltek össze Bucurestiben a vagyontalan iparosok részére kibocsátandó állami segély kérdésének megvitatására. A tanácskozáskorán megállapították, hogy az országban sok képzett és tehetséges iparos él, akik azonban munkaeszközök hiányában el vannak zárva az általános fejlődés elől. Eppen ezért az arra érdemes iparosokat a jövőben az állam segíteni fogja oly módon, hogy munkaeszközöket, ipari gépeket és szerszámokat bocsát rendelkezésükre s ezáltal lehetőséget nyújt mesterségük fejlődéséhez folytatására. Megállapították továbbá, hogy az ország különböző részében élő szegénysorsú iparosok helyzete a segélyezés tervének gyors végrehajtását parancsolja.

HIREK

Időjárás. Emelkedő légnyomás, váltakozó felhőzet, az ország nyugati részeiben délkeleti légáramlás, hőemelkedés, szép idő. Keleten északkeleti szél, kismértékű hűsültyedés, helyi csapadék és zivatarok.

Öfélége újabb 870 millió lejes hitelt szentelt az utépítési munkálatokra. Bucurestiből jelentik: Ghelmegeanu közlekedési miniszter csütörtökön nyilatkozatot adott a sajtó számára a közutak újépítéséről és új utak és hidak létesítéséről. A miniszter nyilatkozata szerint a múlt évben engedélyezett 800 millió és az ez év tavaszán engedélyezett 900 millió hitelt csak a legsürgősebb utjavítási munkálatokra volt elegendő. Újabb hitelt volt szükség és a kormány 870 millió újabb hitelt szavazott meg, amit öfélége II. Károly király is szentesített. Ebből az összegből három éven keresztül fogják továbbfolytatni a munkálatokat a következő utvonalon: 1. Pitesti—Craiova. 2. Turnu-Severin—Mehadia—Lugos—Temesvár. 3. Pitesti—Câmpulung. 4. Iasi—Târgu-Frumos. 5. Bucuresti—Brassó—Kolozsvár—Nagyvárad. Ezek a vonalakon a közutakat és hidakat véglegesen kiépítik. 1941-re a munkálatok elkészülnek és Románia kifogástalan utakkal kapcsolódik be a London—Isztambul-i nemzetközi utvonalba.

DIANA

ENYHÜLEST HOZ

Egyesültek az elzászi autonómista pártok. Strassburgból jelenti a Radio-Press: Elzász két autonómista pártja egyesült az Elzászi Lotharingiai földművelés és munkások pártja elnevezés alatt.

A cionista kongresszus delegátusok figyelmébe! Ezután értesítjük az érdekelteket, hogy az augusztus 16-án, Genfben megtartandó cionista világgongresszusra a kongresszus legitimációját a Zsidó Nemzeti Szövetség erdélyi részénél központjánál (Timisoara IV., Bul. Berthelot No. 3.) szerezhetők be. Az igazolványok ellenértéke 47 lei plusz 7 portó.

Háromhónapi fogháza ítélték a baptista gazdát, aki falubelijeit áttérésre biztatta. Negru Teodor légeni földművest a csendőrség leleplezte, hogy falubelijeinek esténként a baptista hitelvekből tart magyarázatot, miközben áttérésre ösztökéli őket. Tiltozott vallási propaganda miatt eljárás indítottak ellene, amelyet a kolozsvári katonai törvényszék hatáskörében folytattak le. A tárgyalás alkalmával úgy Negru, mint a kihallgató tanuk tagadták, mintha áttérésről is szó esett volna, ellenben beismerték, hogy Negru baptistának vallja magát. Popescu Ilariu védőügyvéd érvelése szerint, a baptista hit államilag elismert és így szabadon gyakorolható. A vallási propaganda tényét pedig a csendőri jegyzőkönyvön kívül semmi sem bizonyítja. A bíróság azonban mégis vétkeinek találta hitelve terjesztésében Negru Teodort, akik 3 havi és egy napi fogházbüntetésre ítélt el, valamint 200 lej perköltség megfizetésére kötelezte.

Szigoru ítéletet hozott a szajnai törvénysek egy sajtóperben. Párizsból jelentik: A sajnai törvénysek öt újságíróit ítélt el, akik egyik hazafias lapban „A nemzetközi fasisztaiellenes együttérzés” cím alatt cikksorozatokat tettek közzé. A cikksorozat, az ítélet szerint, a francia imperializmus és gyarmatpolitika ellen irányult, azzal a céllal, hogy a Franciaország fennhatósága alá tartozó területeket vonják ki e hatáskör alól. Az újságírók közül hármat 2-2 évi, a másik kettőt pedig fejenként másfél évi börtönbüntetésre ítélték el.

A munkaügyi miniszter összeírta a vállalatok alkalmazottait. Bucurestiből jelentik: A napokban a munkaügyi minisztériumban értekezlet volt Ralea munkaügyi miniszter elnökletével, amely értekezleten részt vettek úgy a munkaadók, mint a munkások képviselői. Az értekezlet elhatározta, hogy népszámlálást rendeznek a vállalatok alkalmazottai és munkásai között, főleg abból a szempontból, hogy egyrészt megállapítható legyen, hogy milyen szakképzettségek van, másrészt azért, hogy pontos kimutatás készüljön arról, hogy ki mióta dolgozik a vállalatnál és az illető szakmában. Az értekezlet albizottságot küldött ki a technikai előkészítésre és az albizottság fogja megtervezni a szükséges kérdőívet is. Az albizottság első ülését meg is tartotta. Mivel Ralea munkaügyi miniszter a munkálatokat nagyon sürgősnek tartja, valószínű, hogy az alkalmazottak összeírására vonatkozó rendelkezés már a közeli napokban meg fog jelelni.

A földközi tengeri angol flotta parancsnoka Törökországban. Isztanbulból jelentik: Cunningham tengernagy, a Földközi-tengeri angol flotta parancsnoka koszorút helyezett el a köztársasági emlékművön. Hatalmas tömeg részesítette meleg ünneplésben a szövetséges tengeri haderők képviselőit.

Belgiumban összeírják az idegeneket. Brüsszelből jelentik: A belga kormány elhatározta, hogy összeírja a Belgiumban tartózkodó összes idegeneket és azok foglalkozását, hogy „véget vessen olyan természetellenes kereskedelmi vetélkedésnek, amely ellenében áll az idegenek befogadására és letelepedésére vonatkozó törvényekkel”.

Két amerikai fivér megdöntötte a kitarító repülés rekordját. Newyorkból jelentik: A Moody fivérek az Illinois-állambeli Springfield környékén 26 órát repültek le-szállás nélkül és ezzel megdöntötték a könyvnyi gépek világsúcsát. Az előző rekord 218 óra volt.

Feltűnő gyenge volt a dési országos vásár forgalma. Désről jelentik: Az augusztus elsején Dés városában megtartott országos vásár forgalma a múlt évi vásárhoz viszonyítva, feltűnően gyenge volt. A lanya érdeklődés ellenére azonban a vásári tolvajok nem tartották távol magukat. A piactéren szolgálatot teljesítő Valan Dumitru rendőrközpontjában abban a pillanatban tartózkodott a Kolos Sándor szeszfenezési illetőségű, valamint Badu Marius és Vancea Marius notárius alkalmi tolvajokat, amikor az egyik helybéli csizmadia sátrából három pár bakancsot akartak elmenni. Kihallgatásuk során beismerték, hogy a múlt hónapban ugyancsak a dési vásáron több lopást követtek el. Az alkalmi tolvajokat átadták a dési ügyészségnek.

Korlátozzák a benzinfogyasztást Berlinben és Hamburgban. Berlinből jelentik: A Rador tudósítója jelenti: A berlini és hamburgi gépkocsitulajdonosok számára megszorító intézkedéseket hoztak a hatóságok a benzinfogyasztást illetően. Még nem lehet tudni, hogy általános korlátozó intézkedésekről van szó, vagy sem.

Eljegyzés. Rotschild Alice Gurahont és Korach Ernő Aghiresu jegyesek.

Tovább tart Csehszlovákia a zsidóellenes kampány. Prágából jelentik: A németek által támogatott zsidóellenes kampány tovább tart. A zsidókat kitiltották a nyilvános fürdőkből. Azokról a fiatal lányokról, akik zsidó ifjú társaságban sétálnak, kimutatót készítenek.

Zsidó Liceum Timisoara

Szeptember 1-ével megüresednek a következő tanári helyek:
I. Egy latin (főszakos)-francia (mellékszakos) nyelvi tanszék.
II. Egy zsidó vallástani és héber nyelvi tanszék.
Jelentkezők kérvényüket és adataikat másolatban küldjék be az igazgatóságnak.

Kedvezményt kapnak a sütőiparosok az 1936. évi illetékek fizetésére. Még 1936-ban 90 banis illetéket állapítottak meg a liszte és ennek kivétele végett annakidején felvették a pékek lisztkezelését. Később abban a kedvezményben részesítették a sütőiparosokat, hogy a kivett illetéknek csak a felét kell megfizetni, ha a kivett illetéket az év végéig megfizetik. Ez a rendelkezés azonban később jutott a sütőiparosok tudomására és ezért a rendelkezésnek nem tettek eleget. Az illetékek lefizetése azóta függőben maradt. A Kereskedők Tanácsának központja közbenjárta a pénzügyminisztériumnál, hogy az illetékekkel hátralevő sütőiparosok a kivett illetékeknek csak felét fizessék meg. A pénzügyminiszter igéretet tett arra, hogy a sütőiparosoknak ezt az indokolt kérését teljesíteni fogja.

Versailles közelében telepedik le az albán exkirályi pár? Párizsból jelentik: A legújabb jelentések szerint, Zog albán exkirály és Geraldine királyné nem Angliában, hanem Franciaországban telepedik le. A volt albán királyi pár Versailles közelében szándékozik letelepedni s hírek szerint, tárgyalásokat is kezdett egy kastély megvásárlására. Zog exkirály azt a kastélyt szándékozik megvenni, amelyben franciaországi tartózkodása alatt a windsori herceg is lakott.

Négynapos repülőutazást tett a magyar kormányzó fia. Budapestből jelentik: Horthy István, a magyar Aero-szövetség elnöke, az elmúlt héten, sürgős üzleti ügyben, sportrepülőgépen Bombayba utazott. A nagy utat négy nap alatt tette meg és tegnap délután érkezett vissza a mátyásföldi repülőterre, ahol az Aero-szövetség vezetőinek társaságában, Horthy Miklós kormányzó fogadta messze utról szerencsésen hazatérő fiát. Az Aero-szövetség elnöke kijelentette, hogy mint a Mávag igazgatója, üzleti ügyekben tárgyalat Bombayban és utja minden tekintetben sikeres volt. Megérkezése után Horthy Miklós kormányzó Gödöllőre magával vitte fiát, hogy az ut fáradalmait kipihenje.

„Munkásváros” épül a főváros gyárnegyedében. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium nagyszabású tervet készített munkásházák, sőt valóságos „munkásváros” építésére, a bucarestii gyárak körül.

Házasság. Friedmann Cila és Herskovits Elu Baia-Mare szívesen látják rokonait és jóbarátait augusztus 6-án déli egy órakor Clujban a Paris ucai nagytéren udvarán tartandó esküvőjükön.

Francia cserkészek látogatása Marostartományban. Gyulafehérvárról jelentik: Az országba érkezett 86 francia cserkész Aradra való érkezésükkor Kürtösön dr. Pop Sever egyetemi tanár, Marostartomány ország-örparancsnoka fogadta, azután a francia cserkészek Nagyszabás felvették utjukat, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesítették őket. A francia vendégek látogatást tettek a fogaramegyei zsanogai táborban, ahol N. Papadopol ezredes megyefőnök és háromszáz országgyűlési képviselő fogadta őket. A francia vendégek a legteljesebb elismeréssel nyilatkoztak a szíves fogadtatásról.

Vesztett kutyák garázdálkodtak Brailában. Brailából jelentik: Az állategészségügyi felügyelőséget értesítették, hogy a városban több vestett kutya garázdálkodott. Mihail Dumitriu bodegatalajonos vestett kutyája tiz személyt, egy harmadik pedig 2 lakost harapott meg. A hatóságok rendelkezésére az összes érdekelteket kezelésre beszállították a galati Pasteur intézetbe. Ugyanakkor a rendőrség széleskörű hadjáratot rendelt el a Braila város területén lévő kóbor kutyák kiirtására, mert az a feltevése, hogy a vestett állatok több kóborkutyát is megmarhattak.

Egyesülni akarnak a görög ortodoxok az anglikán egyházzal. Londonból jelentik: Cristofor, az új alexandriai pátriárka kijelentette az újságíróknak, hogy az ortodox görög egyház összes tagjai a legteljesebb lelkesedéssel akarják az anglikán egyházzal való egyesülést. Ennek az egyesülésnek — tudja jól, hogy jelentős akadályai vannak, de meg van győződve arról, hogy a két egyház egyesülése megfelelő pillanatban mégis megvalósítható lesz.

Érdekes új tervet dolgozott ki a mezőgazdaság emelésére a földművelésügyi minisztérium. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi miniszter érdekes tervezet dolgozott ki a községek gazdasági színvonalának emelése érdekében. A tervet végrehajtásával a mezőgazdasági kamarákat bízzák meg. Eszerint megfelelő szakelőadással oktatják ki a mezőgazdákot a többtermelés technikai és elméleti követelményeire és a termelés egységes értékesítésére. A cél megvalósítása érdekében minden községben havi 1500—2000 lejes fizetéssel gazdasági szakelőadót neveznek ki, aki mintagazdaságot állít be a községek által erre a célra rendelkezésre bocsátott területeken. A terv végrehajtásának felülvizsgálására bizottságot küldenek ki. Egyelőre próbaképpen Ilfov megye Principele Mihai és Aproz községekbe vezetik be az új rendszert és ha beválik, ki-terjesztik az ország összes többi községére is.

TURISZTIKA

A brassói Ivria tizenöttagú gárdával vesz részt a zsidó turisták találkozásán

Brasov, augusztus 4. (Az Uj Kelet tud.) A temesvári Kadima rendezésében, augusztus 6-án, vasárnap a Bucegi-en lesz a zsidó turisták idei találkozója. A találkozóon a brassói Ivria 15 tagú gárdával vesz részt, akik két csoportban közelítik meg a találkozó helyét, a Bucegi-en lévő Pestera ter- langot.

Az egyik csoport, amelyet Radó Miklós, az Ivria sportegyesület elnöke vezet, igen nehéz, a programban nem is szereplő utvonat választott. Ez a csoport szombaton este indul Predealról Bihamul—Tache Ionescu ut—Mălăești— (itt alvász) Omul—Valea Ialomiței—Pestera utiránnyal. Visszatérés Pestera—Bolboci—Vârful cu Dor—Sinaia—Brasov utiránnyal.

A második csoport vasárnap reggel az 5 óra 8 perces gyorsvonattal indul Storch Armin vezetésével a következő utiránnyal: Buzeni—Schielház—Babele—Pestera. Ezzel a csoporttal vesz részt a zsidó turisták találkozásán, mint a brassói Ivria vendége. Weiss Ignác, az Erdélyi Makabi Szövetség volt elnöke is.

Annak ellenére, hogy a turistatalálkozót a temesvári Kadima rendezi, a brassói Ivria vezetése, minthogy a turistatalálkozó a körzetében lesz, ünnepélyes külsőségek között kívánja az erdélyi zsidó sportegyesület turistáit fogadni. Az üdvözlő beszédet az Ivria részéről Radó Miklós elnök fogja tartani, egyben az Ivria részéről a rendező Kadima vezetőinek emléklapoktat fog átnyújtani.

27 új Pasteur-kirendeltséget létesítenek az országban. Bucurestiből jelentik: A közegészségügyi minisztérium tervbe vette, hogy a veszett elmarási esetekkel járó veszélyek minél gyorsabb leküzdése céljából az ország 27 nagyobb központjában Pasteur-kirendeltségeket létesít. A kirendeltséget meg-feltelekkelően fogják elosztani a királyi hely-tartóságok között.

KONGRESSZUSI MITING. Ma, szomb- bat este 10 órai kezdettel a Falk-klub nagy- termében (Str. Iuliu Maniu 2.) tartja meg kongresszusi mitingjét a kolozsvári Barisz- szia, amelynek keretében a Bariszia delegá- tusa a genfi kongresszus problémáiról fog- nak előadást tartani.

Kun Béla újabb halálhíre. Varsóból je- lentik: Az egyik Varsóban megjelenő nagy- lengyel lap moszkvai jelentése szerint, Kun Béla az egyik moszkvai kórházban meghalt. Moszkvában úgy tudják, hogy Kun Bélát agyonlőtték, Kun Béla halálhírét nem elő- zőr közli most a világsajtó s ezuttal sem le- het tudni, hogy a hír megfelel-e a valóság- nak.

Leszállítják a cseh rendőrség létszámát. Prágából jelentik: A német hatóságok ren- deletére a cseh rendőrség létszámát 12 ezer ról leszállították 9000-re. A 9 ezer cseh cse- nőnek mindössze 6000 karabély fog rendelkezésére állani.

A szamostartományi megyefőnökök ér- tekezlete. Szamostartomány megyefőnökei dr. Tataru Carolan királyi helytartó elnök- tével nagyfontosságu megbeszélést tartottak, amelyen az egyes vármegyék utépítési pro- gramját állapították meg. Elhatározták, hogy miután utépítési célokra nem áll megfelelő előirányzat rendelkezésre, egyfelől ötéves munkaprogramot dolgoznak ki a megyei utak kifogástalanná tételére, másfelől a megyei utakat a lehetőség szerint a kötelező munka- szolgáltatás révén fogják kellő karba helye- zni. A helytartóság e tekintetben segítségére lesz a szükséges utépítési anyagok rendelkezésre bocsátásával. Elhatározták ezenkívül, hogy templom- és iskolaeépítési célokra meg- yenkénti 250—300 ezer lejt fognak kiutalni.

Külföldiek nem birtokolhatnak mező- gazdasági ingatlan. Bucurestiből jelentik: Az új alkotmány 27-ik szakasza értelmében egyetlen idegen sem birtokolhat mezőgazda- sági ingatlan és az ilyen természetű eladá- sokat a megfelelő hatósági engedélyezés nél- kül érvénytelenítik. Most az ilfovi csendőrlé- gió a megyében történt ellenőrzés alkalmá- val megállapította, hogy Ion Simonovici ne- vű jogtulár férfi Budesti községben és egy Constantin Tacileosu nevű görög ember Si- lista községben nemrégiben mezőgazdasági ingatlan szereztek az alkotmány idevonat- kozó rendelkezésének mellőzésével. Az ügyészség a portarel testület útján felszólít- totta a két idegent, hogy hat hónapon belül likvidálják birtokaikat, ellenkező esetben a törvénysek megsemmisítik ezeket a földvá- sárlásokat.

„Hol van

Cluj, augusztus 4.

Szerkesztő ur, vá- bántul az ablak mellett ma- diák feketét.

Egy névjegy kerül a rom kávéspohár mellé, már ott ülünk szembe- rál, a madridi ABC mányuton levő munka- feketé emberke senor- hát, sárga cipő és ri- sel.

Igen, — mondja- tatkozás után, — boldog ha szolgálhat- egy feketét? Itt nagy- orangead is nagyon. Közélebb húzza a s- lett. Nevet.

Nagyon jó a fej- Kérem senor, né- néven, én talán még- kérek.

Ijedten nézi a töltő- — Politikai nyilat- — Esetleg... Megadóan lehajtja- — Hát tessék, kér- „A Liano-

Felteszem az első- — Miért robbantak és Liano tábornok kö- Senor Perrez heves- — Franco és Liano- műféje ellentét. Ezt- tó demokráci sajtó- Széles mozdulattal- sít.

Hígyje el nekem- no a legjobb barát- ügy csekélység. — Mégis történhe- — Hát annyi tört- sza akarta hozni a k- bormok ezt még kor- szágnak előbb meg k- — Melyik királyt- Bólint.

Természetesen- „A polg- len volt!

Egy spanyol ül a márványsztal tulsó- zetnek fia, amely h- szenvedett a polgár- van szörnyű élmény- götte. Talán ott va- porozott a német é- bombaesője Madrid- talán végigjárta a- mondhat a szemtan- ról?

Senor Perrez- gárháboru a valós- A pincér most- rancsszörpöt a há- nyol kartársam elő- tal engem is kínál- után felel.

A polgárháb- uram, nyugon kel- Többet erről a k- beszélni. Feláll.

Bocsánat. Cs- Kisiet a kávéh- mulva már vissza- egy-egy narancso- — Parancsoljon- csot, — itt vette- lódi spanyol.

„A zs- Miközben a na- kérdést szegünk- — Milyen a z- országban? Egyetlen szót- — Rossz.

Azután széles- záteszi: — Nem azért- szágban antisze-

SCHWARTZ MENYHÉRTINÉ

ort. zsidó leánynevelő intézete- internátusában

Nagyvárad, Str. Ep. Ciorogariu 8, az 1939—40-es iskolaévre a

beiratások folyamatban vannak

Növendékei a zsidó leánygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legszebb helyén, minden iskolához közel, parkos zárt udvar- ral rendelkezik. — Bentlakó szaktanárnök irányítása és állandó gondos felügyelete. Zene. Idegen nyelvek. Mérészkelt díj. Kitűnő referenciák. Prospektus. Telefon 12-11.

„Hol van itt egy cipőtisztító?...”

Egy spanyol, két narancs, három fekete, négy oranzsád

Különös beszélgetés egy vidám spanyollal szomora hazájáról

Cluj, augusztus 4. A pincér odajön az asztalhoz.

— Szerkesztő ur, valami spanyol ül ott hátul az ablak mellett. Most issza a harmadik feketét.

Egy névjegy kerül át ezüsttálcán a három kávéspohár mellé s egy perc múlva már ott ülünk szemben Ramon Perrez urral, a madridi ABC kelet-európai tanulmányutón levő munkatársával. Alacsony, fekete emberke senor Perrez, világos ruhát, sárga cipőt és rikító nyakkandót visel.

— Igen, — mondja a kölcsönös bemutatkozások után, — spanyol vagyok, és boldog ha szolgálhatok önnek. *Óhaját talán egy feketét? Itt nagyon jó a fekete... Az orangeade is nagyon jó...*

Közelebb huzza a széket az asztal mellett. Nevet.

— Nagyon jó a fekete.
— Kérem senor, ha nem venné rossz néven, én talán mégis inkább intervjut kérek.

Ijedten nézi a töltőtollam végét.
— *Politikai nyilatkozatot akar?*
— Esetleg...

Megadóan lehajtja a fejét.
— *Hát tessék, kérdezzen.*

„A Llano-ügy? — Csekélység!”
Felteszem az első kérdést.

— Miért robbantak ki ellentétek Franco és Llano tábornok között.

Senor Perrez hevesen megrázza a rejtét.
— *Francó és Llano között nem volt semmiféle ellentét. Ezt csak az ellenünk uszító demokraták találták ki.*

Széles mozdulattal szivére teszi a kezét.
— *Higgye el nekem, hogy Franco és Llano a legjobb barátok és az egész Llano-ügy csekélység.*

— Mégis történéhetett valami...

— *Hát annyi történt, hogy Llano vissza akarta hozni a királyt, de Franco tábornok ezt még korainak találta. Az országnak előbb meg kell erősödnie.*

— *Melyik királyt? Alfonzot?*
Bólint.

— *Természetesen.*

„A polgárháború? — Kellemetlen volt...”

Egy spanyol ül itt velem szemközt a márványasztal tulsó oldalán. Annak a nemzetnek fia, amely három éven át vért, szenvedett a polgárháború poklában. Nyilván szörnyű élmények emlékei vannak mögötte. Talán ott volt, amikor először záporozott a német és olasz repülők halálos bombaesője Madrid felett?... Ujságíró, talán végigjárta a harcterekeket is. Mit mondhat a szemtanú ezekről a véres évekről?

— *Senor Perrez, — milyen volt a polgárháború a valóságban?*

A pincér most hozza a harmadik narancsszörpöt a három fekete mellé. Spanyol kartársam előbb iszik. Egy mozdulattal engem is kínálna s csak kis némajáték után felel.

— *A polgárháború? Kellemetlen volt uram, nagyon kellemetlen...*

Többet erről a kérdéstről nem is hajlandó beszélni. Feláll.

— *Bocsánat. Csak egy pillanatra...*

Kisiet a kávéház ajtaján s egy perc múlva már vissza is tér. Mindkét kezében egy-egy narancsot szorongat.

— *Parancsoljon — kínálhatta a narancsot, — itt vettem a szomszédban, de valódi spanyol.*

„A zsidóság helyzete? — Rossz!”

Miközben a narancsot bontogatja, újabb kérdést szegzünk senor Perrez mellének.

— *Milyen a zsidóság helyzete Spanyolországban?*

Egyetlen szóval válaszol.

— *Roszs.*

Azután szélesen mosolyogva még hozzászól:

— *Nem azért rossz, mintha Spanyolországban antiszemitizmus volna. Mi nem*

haragszunk a zsidókra. A spanyoloké is rossz. Miért lenne jobb dolguk a zsidóknak?...

A szóvicc nagyon tetszik neki. Harsogva nevet rajta.

— *Mondja kérem — vallatjuk tovább a torreadorok és trubadurok derék utódát, — valóban olyan ösztömben ragaszkodnak önök a szövetségeseikhez?*

Senor Perrez vidám arca most elborul.

— *Nézze — feleli — ha maga szegény ember lenne, akinek egyetlen peso sincs a zsebében, a szivére hallgatna-e vagy más szempontokra?...*

Mit látott az ABC munkatársa Kelet-Európában?

— *Mondja senor, — kérdezzük — mit látott Kelet-Európában?*

Már újra nevet.

— *Sok szépet.* Budapesten végigjártam minden lokált. Mondhatom, nagyszerű volt. Jó borokat ittam és hallgattam a cigányzenét...

Jugoszláviában a tengerparton töltöttem néhány kellemes napot. Innen Bukarestbe megyek s több honfitársam-

mal együtt tovább utazunk Bulgáriába és Törökországba. Kolozsváron csak azért szálltam ki, mert egy budapesti barátom mondta, hogy a város nagyon szép.

— *Valóban szépek találta?*

— *Igen... és nagyon jó a fekete...*

Hirtelen az asztal alá pillant és felkiált.

— *Óh, Istenem!*

Nem értjük az ijedelmet, de spanyol kartársunk a cipőjére mutat. A ragyogó sárga cipőcsodán egy kávécsópp barna foltja éktelenkedik.

— *Szörnyűség, — mondja kétségbeesetten, — hol van itt egy cipőtisztító?!*

Senor Ramon Perrez most már ideges és nem kapható további beszélgetésre. Fízet és rohan cipőtisztítót keresni... A számla: *négy oranzsád és három fekete.*

Valódi spanyol ő, mintha csak valami bohózatból lépett volna ki, de a főurnak kétségei vannak:

— *Lehet, hogy spanyol, de az biztos, hogy a viaszt nem ő találta fel.* (k. j.)

Német Zeppelin az angol partok fölött

LONDON, augusztus 4. *Annak ellenére, hogy hivatalos körök szerint „jelentőséget” kell tulajdonítani annak a hírnök, hogy egy kormányozható Zeppelin léghajót pillantottak meg az északi tenger felett, a skóciai partok keleti részén, a kormányozható léghajó megjelenése mély benyomást tett az angol közvéleményre. Megemlíti ugyanis, hogy utójára 1938-ban repült el egy kormányozható léghajó az angol partok mentén, midőn ezzel propagandát akartak kifejteni a szudetavidék elcsatolása mellett.*

A légügyi minisztérium közleményt adott ki, amelyben hangsúlyozza, hogy bármilyen légi járműnek jogában áll elrepülni az északi tenger fölött, ha a megfigyelés értelmében három kilométernyire ártózkodik a szárazföldtől. Valószínű, hogy a kormányozható léghajó betartotta ezt az előírást.

Egyévi börtönre ítélték a vesztegetésen tetlen ért mérnököt

Bucuresti, augusztus 4. Megirtuk, hogy Bernachi brassói illetőségű mérnököt letartóztatták és bíróság elé állították, mert az általa végzett munkálatok átvétele alkalmával 250 ezer lejrel meg akarta vesztegetni az ellenőrzésre kirendelt belügyminisztériumi aligazgatót. Az ilfovi törvényszék gyorsított eljárással tárgyalta a

vesztegető mérnök ügyét és tegnap hirdetett ítéletet. A törvényszék a tetlenért mérnököt 1 évi elzárásra, 5000 lej pénzbüntetésre és 1 lej erkölcsi kártérítésre ítélte. A vesztegetés pillanatában elkobzott 50 ezer lej a büntetési alap részére foglalták le.

Enyhült a terror Palesztinában?

Jeruzsálem, augusztus 4. (Rador.) Arab terroristák elraboltak három zsidót, akik közül egyet megtaláltak. Kormánykörökben azt állítják, hogy a terrorista mozgalom enyhült és ezért helyreállítják a nemzetközi távbeszélő forgalmat, megnyitják az akkói kikötőt, újból engedélyezik az

arab társaságépcsői vállalatok működését, számos politikai foglyot szabadon engednek és közkegyelmi törvényt dolgoznak ki. A fenti intézkedések a kormány azon szándékával állanak kapcsolatban, amely új angol-arab tárgyalások előkészítésére irányul.

Az oradeai Szilágyi Ort. Zsidó Fiuinternátus

felvez bentlakó tanulókat az 1939-40. iskolai évre. Teljes ellátáson és gondos felügyeleten kívül nyújt okleveles középiskolai tanároktól vezetett előkészítést, francia, német, angol és héber nyelvtanítást, zenei előkészítést.

Az érdeklődőknek az igazgatóság (Oradea, Str. Delavrancea 17) minden részlete kiterjedő prospektust küld.

Az intézet felügyelő igazgatói: Dr Szilas Izidor liceumi igazgató és Radó Pál kereskedelmi liceumi tanár

A Fratelli Branca milánói cég tapasztalata kezeskedik a
Vermouth Branca
versenytárs nemzeti minőségéről.

Kieleződött a szlovák-magyar viszony

Pozsony, augusztus 4. (Rador.) A magyar-szlovák feszültség fokozódott. A szlovák és magyar pártok között kieleződött a feszült viszony. A szlovák kormány 33 magyart tartóztatott le hazaárulás miatt. Magyarország válaszképpen 300 magyarországi szlovákot vetett fogságba.

Pozsony, augusztus 4. A Szlovák című lapnak a szlovák távirati iroda azon jelentésével kapcsolatban, hogy Aranyosmaróton és Kistapolcsányban letartóztatások történtek, Eszterházy János gróf, a szlovákiai magyar párt elnöke, a következő nyilatkozatot tette:

— A Szlovák című lapban az a hír látott napvilágot, hogy Aranyosmarót környékén 33 magyart és zsidót fogtak el, akik katonai szervezet tagjai és akik a magyar párt megbízásából államellenes tevékenységet fejtenek ki. Ezzel kapcsolatban kijelentem, hogy a szlovák távirati iroda jelentése hazugság. Ezen állítástom mindaddig fenntartom, amíg az ellenkezőjét be nem bizonyítják. A pártkörzeteknek és pártfrakcióknak küldött utasítások ugyanis az én aláírásommal vannak ellátva. A szlovák távirati iroda hirtársáról tehát tudomásom kellett volna legyen. A szlovákiai magyar párt a valóságban soha nem tanusított szlovák-ellenes magatartást.

Iorga professzor az algiri egyetem diszdzoktora

Bucuresti, augusztus 4. Újabb magas kitüntetés érte Iorga Miklós professzort, koronatanácsost, akit az algiri egyetem diszdzoktorává választott.

Kelet felé irányuló országutakat építenek a németek Morvaországban

Prága, augusztus 4. A német hatóságok két párhuzamos országutat építettek Nyugat-Morvaországban. Az utak kelet felé irányulnak.

Egymilliárd értékű papírpénzt rendelt Csang-Kai-Sek kormánya Londonban

London, augusztus 4. Csang-Kai Sek kormánya hír szerint egy milliárd értékű papírpénzt rendelt az egyik londoni nyomdában. A hirt hivatalos helyről nem erősítették meg.

Behozatali kontingensek felfüggesztése Franciaországban

Párizs, augusztus 4. A francia kormány csütörtökön felfüggesztette egy bizonyos számú behozatali kontingens alkalmazását. Annak ellenére, hogy a hozott intézkedés a jelenlegi kontingenseknek csak 20 százaléka vonatkozik az ipari termékeket illetően, és a mezőgazdasági termékek kizárásával, mégis nagy jelentőséget tulajdonítanak ezen intézkedésnek. Az intézkedést ugyanis első lépésnek tekintik egy liberálisabb rezsim felé, amellyel példát akarnak mutatni más nemzeteknek is.

Öngyilkosságot kísérelt meg Bukarestben egy váradi utas

Bucuresti, augusztus 4. Farkas Simon váradi lakos a bukaresti Gociman szállodában szomnalinnal megmérgezte magát. Súlyos állapotban szállították be a Brâncovenesti kórházba. Tettének oka ismeretlen.

SPORT

Szeptember 14-én kezdődik a Románia körüli kerékpárverseny

Cluj, augusztus 4. A kerékpárszövetség tegnapi ülésén úgy határozott, hogy a milánói nemzetközi kerékpárverseny, amely szeptember első napjaiban lesz megtartva, Románia is képviselve lesz több versenyzővel. A szövetség erre való tekintettel a Románia körüli kerékpárversenyt egy héttel elhalasztotta, amely szeptember 14-én kezdődik és 25-én fejeződik be.

A versenyt a következő útvonalon bonyolítják le:

Szept. 14. Bucuresti—Ram. Sarat,	162 km.
" 15. Ram. Sarat—Bárlad	132 "
" 16. Bárlad—Iasi	134 "
" 17. Pihenőnap Iasiban.	
" 18. Iasi—Suceava	166 "
" 19. Suceava—Vatra Dornei	125 "
" 20. Vatra Dornei—Kolozsvar	222 "
" 21. Pihenőnap Kolozsvaron.	
" 22. Kolozsvar—Nagyszeben	163 "
" 23. Nagyszeben—Craiova	223 "
" 24. Craiova—Pitesti	133 "
" 25. Pitesti—Bucuresti	101 "

A Románia körüli verseny megrendezése, amelyen számos nemzet versenyzői is indulni fognak, egy millió lejtébe kerül a kerékpár szövetségnek.

Kisorsolták a vízpolóbajnokság második fordulóját is

Cluj, augusztus 4. Az uszókörület vezetősége tegnapi ülésén kisorsolta a vízpolóbajnokság második fordulóját is és egyben a bíróküldést is megejtette, mely a következő:

Augusztus 7-én, fél hat órakor Haggibbor—KAC, Morariu, 6 órakor KMSC—U, Erős. Fél 7-ór Napoca—CFR., Boitor. Augusztus 8-án, fél 6-ór Napoca—KMSC, Boitor. 6 órakor KAC—U, Döntő. (Játékvezető Bucurestiből.) Fél 7-ór CFR—Haggibbor, Boitor. Augusztus 9-én, fél 6-ór Napoca—KAC, Erős. 6 órakor U—Haggibbor, Dr. Nagy. Fél 7-ór CFR—KMSC, Dr. Nagy. Augusztus 10-én, fél 6-ór Haggibbor—KMSC, Boitor. 6 órakor U—Napoca, Erős. Fél 7-ór KAC—CFR, Boitor.

A mérkőzések a Károly parki Stadion uszói medencéjében kerülnek lejátszásra.

Hírek a sportvilágból

A Várdai-ügynek újabb fejleménye van. A Mures vezetősége ugyanis tegnapi elnökségi ülésén egy évre felfüggesztette Dascau Arion nevű játékosának játékjogát, mert behízelgés miatt a játékos elhagyta a csapatot, hogy tudott Várdai megvesztegetéséről és ezt nem jelentette a Mures vezetőségének.

A vízpolóbajnokság tegnapi fordulóján a KAC 10:0 (4:0) arányban győzött a KMSC ellen, míg a Napoca a Haggibbor 6:1 (3:0) arányban verte.

Tanasescu és Badin, a kiváló román teniszjátékosok, az angliai Sheffieldben rendezett nemzetközi teniszversenyek férfi egyesének elődöntőjébe kerültek, ahol egymás ellen játszottak. Tanasescu győzött 3:6, 6:3, 7:5 arányban és a döntőbe került.

Egy nappal elhalasztották a brassói váltó, maratoni és tízpróba-bajnokságokat, vagyis a bajnoki versenyeket vasárnap és hétfőn bonyolítják le.

A prágai Sparta labdarúgó csapata, Kownóban Litvánia bajnokságát, a Litvániai LFC Kownot 4:1 (2:0) arányban győzte le.

200.000 francia frankot (több mint egymillió lej) kapott a Franciaország körüli kerékpárverseny győztese a belga Sylvre Maes, aki a 4224 kilométeres körutat 132 óra 7 p. 32 másodperc alatt tette meg.

Haggibbor játékosokhoz! Felkérjük az alább felsorolt játékosokat, hogy aranyosgyéresi kirándulásunkhoz vasárnap délután két órakor a Rosner bodega előtt jelenjenek meg: Noé, Krausz, Kleinmann, Kohn, Krausz I., Izsák, Katz, Kaszner, Krausz III., Schmilovits, Gara, Náthán és Rosner.

Bányászok tömegtragédiája. Berlinből jelentik: A Ruhr-medencében lévő wuppertali kőbányában egy betonhid építése alkalmával az egyik állvány összeomlott és öt munkás a romok alatt lelte halálát. A másik kilenc munkást sikerült megmenteni, de közülük négyen súlyosan megsebesültek.

Érzi, hogy öregszik..

Veséi rendetlenül működnek és mind gyakrabban vannak reumás rohamai.

Az Urodonal rövid idő alatt legyőzi mizedt, mert ez a tulajdonképeni általános fertőtlenítő szer. Eltávolítja az összes mérgező lerakódásokat, gyökeresen megtisztítja a szerveket és helyreállítja normális működésüket.

Az Urodonal eredményes hatást fejt ki az artritisz összes megnyilvánulásainál, reuma, köszvény, zsába neuralgikus fájdalmak, megrén stb eseteiben.

A kúra egyszerű: egy kávéskanálnyi Urodonal kevés vízben minden este.

URODONAL

ERŐSÍTI A SZERVEZETÉT

Kapható: gyógyszerárakban és drogeriákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBIZHATÓ MÁRKA

KÖZGAZDASÁG

Csak mesterkönyvvel rendelkező iparosok folytathatják működésüket december 31. után

A munkaügyi miniszter újabb rendelete az ipartörvény alkalmazására

Bucuresti, augusztus 4. A munkaügyi miniszter az egyes munkaügyi felügyelőségek rendeletét küldött az ipari képesítésre vonatkozó törvény végrehajtására. A rendelet a következőket tartalmazza:

Az 1936. április 30-iki törvény értelmében az ipari munkaadók számára kötelező, hogy mesterkönyvvel és iparigazolvánnyal (brevet de meserie) rendelkezzenek. A mesterkönyv iratok vagy vizsga alapján nyerhető el. Mesterkönyvet nyerhetnek a végzett különleges tanulmányok alapján az oldevél vagy végzettségi igazolvány felmutatása ellenében: mérnökök és építésszek, akiknek címét az állam elismerte, a másodfokú szakiskolák végzettjei, amelyek szerepelnek a munkaügyi minisztérium és az illetékes iskolahatóságok által összeállított kimutatásban.

Vizsga után nyerik el a mesterkönyvet azok a munkások, akik a munkakönyv elnyerése után legalább 3 évig tevékenykedtek szakmájukban.

Ezen intézkedések értelmében mindazon iparosok műhelyei bezárandók és megszüntendők, amelyeknek munkaadói nem rendelkeznek mesterkönyvvel és ennek elnyerésére nincs is joguk, mert nem felelnek meg az itt felsorolt követelményeknek. Ezek az iparosok kontárok, akik szabálytalanul és hiányosan tanultak mesterségüket, akik törvénytelen uton hatoltak az iparosok sorába és akiknek versenye ellen az ipari munkaadók mindenkor tiltakoztak.

A munkaügyi minisztérium megállapította, hogy egyes vidékeken rendkívül nagy számban működnek a képesítés nélküli iparosok és azért, hogy amint a szakmai képesítésről és a szakma gyakorlásáról szóló törvény

módosítása is szorgalmazza, elhatározta, hogy utolsó határidőt engedélyez ezek számára helyzetük törvényesítése végett. A vonatkozó törvényt a Monitorul Oficial 1938. június 16-iki számában közzölték. A módosító törvény ugyanis megengedi kivételesen, hogy 1939. december 31-ig közvetlen mestervizsgára fogadhatják el azokat az ipari munkaadókat is, akik sem képesítéssel nem rendelkeznek, sem munkakönyvet nem tudnak felmutatni, ha az alábbi feltételeknek eleget tesznek:

1. Igazolják, hogy jelenleg ipari munkaadók.
2. Igazolják, hogy 1936. április 30-án, amikor a szakmai képesítéséről és a szakmák gyakorlásáról szóló eredeti törvény életbe lépett, iparuk gyakorlására olyan műhellyel rendelkeztek, amely mesterkönyvet igényel és ez a műhely legalább 5 éve működött.

Az igazolás a kereskedelmi és iparkamara, a pénzügyi hatóságok és a társadalombiztosító bizonyító irataival történnek. Az érdekelteknek kérvényt kell intézniük a tartományi munkaügyi felügyelőséghez, vagy a legközelebbi munkaügyi felügyelőséghez, az igazoló iratok mellékelésével. Az iparigazolványt a mesterkönyv elnyerése után bocsátják ki.

A munkaügyi minisztérium újból az érdekelteket iparosok tudomására hozza a fentieket és figyelmükbe ajánlja, hogy kérvényüket sürgősen és vagy személyesen vagy postán juttassák el a minisztérium külső szolgálataihoz a mestervizsga megejtése végett, mert 1939. december 31-ike után mindazon iparosok műhelyét bezárják, akik nem rendelkeznek mesterkönyvvel.

Julius első felében esökkent a bankjegyforgalom

A Banca Naționala július 8. és 15-i heti kimutatása szerint az aranybányák július első felében 118.73 kg szinaranyat szolgáltatottak be, 18.205588 lej értékben, amellyel az ércfedezet összege 18 milliárd 773.892.998 lejre emelkedett. A forgalomban levő bankjegyek összege 2 millióval 38 milliárd 681.369.460 lejre csökkent, a látra szóló kötelezettségek (girószámlák) végösszege is kisebb 164 millióval, vagyis a bruttó bankjegyforgalom csökkenése 166 millió lej. A fedezeti arány 1.6 ezreléssel 38.28 százalékra javult. Az import fedezésére szolgáló devizakészlet 23.5 millió lej értékűvel 130.139.209 lejre csökkent. A kereskedelmi váltótárca 20 millióval 10 milliárd 584.75.268 lejre, a lombard hitelek összege 10 millióval 2 milli-

árd 910.335.144 lejre csökkent. A magángiro-számlák végösszege 143.5 millióval 7 milliárd 104.629.945 lejre emelkedett, július első felében.

Megkezdtek az Erdélyt Maramarossal összekötő vasútvonal építését. A Halmi-Máramarossziget közötti összeköttetés megszűnése miatt a kormány megkezdte az Erdélyt Maramarossal összekötő vasútvonal építését. A kormány a Maramarossziget-Borsai vonalat Alsóvisótól meg akarja hosszabbítani a Naszódmegyei-Szalva közséig, ahol aztán kapcsolatot nyer a Szamosvölgy-i vasúttal. Az új vonalon több alagút építésére lesz szükség.

Mely cégek tekinthetők gyári irakatoknak? A forgalmi adó befizetésével kapcsolatos esetleges visszaélések megakadályozására ez év április elsején törvény jelent meg és az úgy intézkedik, hogy azon üzleteket, amelyek forgalmuk felét ugyanazon gyár készítményeivel érik el, ezen gyár fiókjainak kell tekinteni. Egyes kereskedelmi és ipari kamarák ezzel kapcsolatosan a kamarák szövetséghez fordultak és utaltak arra, hogy számos gyár nem is tudja, hogy az egyes vidéki cégek a gyár által készített áruval érik el forgalmuk felét. Így tehát előfordulhat, hogy akaratlanul is kellemetlen helyzetbe kerülhet egyik-másik gyár, amelynél a forgalmi adó befizetésével kapcsolatosan szabálytalanságokat állapíthatnak meg. A kamara ezért kérte, hogy a pénzügyminisztérium állapítsa meg, melyek azok a cégek, amelyek fióknak, vagy lerakatként tekinthetők és ugyanakkor azt kérte a kamara, hogy ilyen esetekben egyszerűsítsék az eljárást. A minisztérium a közbenjárás folytán engedélyezte az eljárás egyszerűsítését, de nem állapította meg az általános rendelkezéseket, amelyekkel kijelölők azokat a cégeket, amelyeket fióknak vagy gyári lerakatként lehet tekinteni. A minisztérium esetről-esetre megállapított adatok alapján fogja ezeket a cégeket kijelölni. A kereskedelmi és iparkamara ezért közli az érdekeltekkel, hogy forduljanak a minisztériumhoz és kérjék a fiókok és lerakatok közé való sorolásukat.

Folytatják a román-magyar külkereskedelmi tárgyalásokat. A técsői incidens miatt megszakított szinai román-magyar külkereskedelmi tárgyalásokat tegnap óta ismét folytatják. Az egyezmény aláírása előreláthatólag a jövő héten történik meg.

Aláírták a román-szíriai külkereskedelmi egyezményt. A román-szíriai külkereskedelmi egyezmény megújítására irányuló tárgyalásokat befejezték és az egyezményt aláírták. Ezt követően szerdán a román-szíriai kereskedelmi kamara nagy bankettet rendezett, amely alkalommal a szíriai delegátusok átnyújtották a szíriai kormány kitüntetésait a román kormány és a tárgyaló delegáció egyes tagjainak.

A CFR vezérigazgatósága több állomáson vasúti ruhatárát rendezett be. A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amely szerint számos olyan állomáson rendez be ruhatárát (garde robe-t), ahol eddig ilyen nem volt. A rendelet szerint a következő erdélyi és bánáti állomásokon nyitnak meg ilyen újabb ruhatárakat: Gyulafehérvár, Segesvár, Marosvásárhely, Arad, Temesvár, Lugos, Oravica, Déva, Radna, Hátszeg, Szentanna, Anina, Piski, Petrozsény, Dés és Tövis. Amint a fenti felsorolásból kitűnik, azokban a városokban, ahol már volt állomási ruhatár, még egyet állított fel a CFR vezérigazgatósága.

Zürichi árfolyamok (Augusztus 4.): Márka 177.95, holland forint 235.80, dollár 443.37, font 20.75, francia frank 11.7425, olasz lira 23.30, szlovák korona 15.175, pengő 87.—, dínál 10.—, lej 3.25, zloty 83.40, belgas 75.30.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	75.28—76.45
svájci frank	31.95—32.43
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai tartottak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1430—1451
angol font, 20%-os kvóta	1410—1445
angol font, 40%-os kvóta	970—980
dollár, 30%-os szabadkvóta	319
svájci frank, 30%-os kvóta	70
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	7.75
francia frank, 30%-os kvóta	8.25
holland forint, 30%-os kvóta	186.50
belgas, 30%-os	52.50
svédkorona, 30%-os kvóta	76

A B) lista kompenzációs árfolyamai: font angol árukra — 1500 lej font más államok áruira — 1215 „ font angol gyarmatok áruira — 1210 „

MUTARI LOCO IN PROVINCE RIMOCZI INTREPR. DE TRANSPORT CLUJ BIROU VIBAVI, CU GARA, PIATA GARII 9. TEL. — 3469. MAGAZIE GARAJ SI LOCUINTA STR. GARII 9. TEL. — 3026.

a kere

A luzerni „Vita Nova” kiadónál új könyve jelent meg Herrmann St. ben sok okkal átvéve német egyetemi p. Korábról is ismerem e. vely a szabadság jövője egy okos kis könyvében. Freiheit volt a címe, a sokban is bejárta és em. majd az egész művelt v. kit ne érdekelné manap. ütött-e a végőrája az e. kiismeretére halgató, seire építő embertípust. jelen apokaliptikus je. holnapja az egyéniség. kölcsi és a szellemi jog. bötés körültekintéssel, lelt ezeket a fogasker. Ezuttal egy másik, n. és bennünket fokozott. kérdést bogozgat: a z. könyvének címében kif. lásponja. Ez a beszéde. Judenfrage eine Chris. kérdés nemcsak a zsidó. hanem a kereszténység. Mert a zsidógyűlölet. aknázza a kereszténység.

A könyv egy Kohele. indul: „.....és láttam a. amik a nap alatt törté. lának a könnyei azok. gattak és vizagszálójuk. Akik nyomorgattak ök. voltak ahhoz, hogy ál. talójuk kerüljön...” S. való, nem fél ezektől. Beállt ott a legnagyobb. a nyomorgók vizagszál.

Előszavában egy új. mas igéit citalja. Ezei. vemberében riasztottak. riségre: Ezer szemet. nyörülte! Nincs em. zsidó nem ember! Rá. tudósok, jogi szakirók. fizikai kiirtásának m. meg, nagyképu lapjal. könyörület parancsa. ra, sőt a megsemmis. resztény emberek kez. érezni, hogy Krisztus. Krisztus igéi? Vajjon. láljátok az éheseket,

De zsidó csecsemők. jatok szállást az ideg. a másik. De, aki a la. nak feledet ad, haza. „Apoljátok a beteg. kórházakban nincs tö. mára. „Váltások me. ki merné vizagszál. táborokban szenved. az egyetlen bűnük, ho. tából valók, amelyb. Senki! Ott hagyják. ban fetrengeni a zsidó. Hgnyne érznek ezek. kliek — fejezi be elő. hogy a székesegyház. épülete mélységesen. lánzólov csóvát vetett.

A tulajdonképeni. eszenzációs, mint ez. nem marad meg az. aforizmáknál, hanem. haladva, magyaráz é. példát adok belőle.

A kereszténység. megváltásán dolgoz. fel a sok és súlyos. sem a reményt, hogy. ra tépett, harccal-b. mikor egybeforr a. eszményben. (Nekim. gen ez az elképzelés. tandis a legsajátabb. zik. A mindennapos. Abba Aréka szerzet. tek csak, vagy a R. jára és benne „Uve. ra például. Ha egy. zasuk miatt most k. áhitott egységből é. rekésződnek ki, ho.

A zsidókérdés a kereszténység kérdése

A luzerni „Vita Nova“ nevű katolikus kiadónál új könyve jelent meg a kissé titokzatos Herrmann Steinhausennek, akiben sok okkal álmeg megbujt emigráns német egyetemi professzort sejtitek. Korábról is ismerem ezt az autort. A tavaly a szabadság jövőjét firtatta például egy okos kis könyvében, Die Zukunft der Freiheit volt a címe, amely azóta fordításokban is bejárta az egész művelt világot. Okkal. Mert kit ne érdekelne manapság a kérdés, hogy utótt-e a végőrája az egyesegyedül a lelkiismeretere hallgató, a maga felismerésére építő embertípusnak? Vagy van még jelen apokaliptikus jelenségei ellenére is holnapja az egyéniségnek, holnapja az erkölcsi és a szellemi jogoknak? Steinhausen bölcs körültekintéssel, sok szellemmel felelt ezekre a fogaskérdésekre.

Ezuttal egy másik, nemkevésbé aktuális és bennünket fokozott mértékben érdeklő kérdést bogyozgat: a zsidókérdést. Már könyvének címében kifejezésre jut az álláspontja. Ez a beszédes cím így szól: Die Judenfrage eine Christenfrage. A zsidókérdés nemcsak a zsidók kérdése, vallja, hanem a kereszténység problémája is. Mert a zsidógyűlölet szükségképpen aláaknázza a kereszténység pozícióját.

A könyv egy Kohelethből vett mottóval indul: „.....és láttam a nyomorgatásokat, amik a nap alatt történnek. És ime, itt valának a könnyei azoknak, akiket nyomorgattak és vigasztalójuk nincsen nekik. — Akik nyomorgattak őket, tülhatalmasak voltak ahhoz, hogy áldozataiknak vigasztalójuk kerüljön.” Steinhausen, nyilvánvaló, nem fél ezeztől a tülhatalmasaktól. Beáll ott a legnagyobb nyilvánosság előtt a nyomorgók vigasztalói közé.

Előszavában egy új evangélium borzalmas igéit citálja. Ezek az igék 1938 novemberében riasztottak rá a kulturemberisre: Ezer szemet egyért! Átok a könyörtelre! Nincs emberi egyenlőség! A zsidó nem ember! Ráadásul ugynevezett tudósok, jogi szakírók 500 ezer élő lény fizikai kiirtásának módozatait tárgyalták meg, nagyképi lapjaikban. A keresztényi könyörtület parancsa valahová a perifériára, sőt a megsemmisítésbe sodródott. Keresztény emberek kezdtek kellemetlenül érezni, hogy Krisztus zsidó eredetű. És a Krisztus igéi? Vajjon mi lett velük? Tápláljátok az éheseket, — mondja az egyik. De zsidó csecsemők nem kapnak tejet. Adjatok szállást az idegeneknek, — írja elő a másik. De, aki a lakásból kitűzött zsidóknak felelet ad, hazaárulónak számít. — „Apoljátok a betegetek”. De keresztényi kórházakban nincs többé hely zsidók számára. „Váltátok meg a foglyokat”. Am ki merné vigasztalni, támogatni a gyűjtőtáborokban szenvedő ezreket, akiknek az az egyetlen bűnik, hogy ugyanabból a fajtából valók, amelyből Jézus sarjadzott? Senki! Ott hagyják testi és lelki kínjaiban fetrengei a zsidót és félrenéznek. Hogyne éreznék ezek után az éles érzékiek — fejezi be előszavát Seinhausen — hogy a székesegyház és vele civilizációnk épülete mélységesen megrendült, amióta lángoló csóvát vetettek a zsinagógákra!

A tulajdonképpeni könyv nemkevésbé szenzációs, mint ez az előjáró. Tetejében nem marad meg az élesen megformulázott aforizmánkai, hanem szélesebb csapásokon haladva, magyaráz és bizonyít is. Néhány példát adok belőle.

A kereszténység az egész emberiség megváltásán dolgozik, — írja. Nem adja fel a sok és súlyos csalatkozása ellenére sem a reményt, hogy ez az ezernyi rongyra tépett, harccal-bajjal teli világ, valamikor egybeforr a keresztény-humanista eszményben. (Nekünk, zsidóknak, nem idegen ez az elképzelés, mert a mutatis mutandis a legsajátabb ideáljaink közé tartozik. A mindennapos zárómánkra, a Rav Abba Aréka szerzette Alénura emlékeztetek csak, vagy a Rashesane teffilat sevájára és benne „Uvechén tén páchdechá...“ — például. Ha egyes emberek a származásuk miatt most kirekesztődnek ebből az áhitott egységből és pedig azon a címen kirekesztődnek ki, hogy a szellem másodren-

dü és rangu valami, a vér minden, holott a kereszténység teli van gyanuval az ösztönnel, a test és a vér hajlamaival, erőivel szemben; faji és vérbeli különbségekre hivatkozva tagadják minden embernek egyenlőségét Isten előtt, egy egyszerűen gyökereiben támadták meg ezt a világmegváltó, az egész emberiséget megváltó ideált, a kereszténység alapeszméjét. Az ember megváltozhatatlan, — hirdeti az új evangélium. Amikor megkapta a születésénél a vért, a fajtáját: végképpen elhatározott szellemének utja. A kereszténységnek egészen más a felfogása: az emberi sziv, az emberi szellem meghozhatja az egyént, meghozhatja az egész világot megújítását. Az emberre nem nehezedik rá megváltozhatatlan fátum, története nem film, amit az elérhetetlen és megérthetetlen sors leperget, hanem események láncolata, amiknek megkövácóolásán jómaga is dolgozott és amikért ehhez képest felelős.

A kifejezések, hogy „tisztavéri“, meg „félvér“ nem az emberi élet, hanem a lótenyésztés körébe vágnak, erősen istállóillatúak és súlyos visszacsébt jelentenek a kereszténység előtti időkbe. De nem szabad azt hinni, hogy az első keresztények, vagy a 16. század humanistái nem lettek volna tisztában az élettani örökkel. A különbség csak az, hogy az őskeresztények szemében erősen alantas valami volt a vér, hogy egyenesen veszedelmesnek, éppenséggel ördöginek itélték a vér szavát. Aki a vér szavára appellál, visszacsülyeszt az embert az ösztönös állatok sorába, gyengíti a szellemi erőket, amelyek éppen arra valók, hogy az állati ösztönöket, amiket most trónra emeltek, leküzdjék.

XI. Pius pápát idézi: A keresztények szellemileg sémiták voltaképpen. A kereszténység átvette a zsidók erkölcsi és világszemléletét, a szembefordulását az ösztönökkel és történetesen a természeti létnek ez az átfűtése a szellemiséggel, ez a tipikus zsidó vonás, adja meg lét magasabb értékűségét. Ez teszi ki, szemben a görög meg a római étellel, ez európai élet lényegét.

Van valami rejtélyes a zsidógyűlöletben. A boldog időkben nem burjánzik fel, nem élhet meg. Csak a dögvészstől és a kétségbeeséstől megtépett időkben tenyészik. És egyképpen szétrombolja az üldözött és az üldözö életét. Hat év óta nyíltan tombol a zsidógyűlölet Közép-Európában. A régi törvényes rend felborulása járt a nyomában. Nemcsak a zsidók vagyona pusztult bele, hanem egyáltalában megrendült a magántulajdon. Nemcsak a zsidókra szakadt a nyugtalanság, a bizonytalanság, hanem kivétel nélkül az egész emberiségre. Akik „Dögölj meg Judá“ — t ordítanak, halállal fenyegetik a nem zsidókat is. Semmi sem biztos, semmi sem vesélyeztetetlen többé, amióta a zsidót megfosztották jogaitól. A gyűlölet hullámai már körülnyalóssák a keresztényi intézményeket és elnyeléssel fenyegetik. A zsidókérdést akarták állítólag megoldani és ime megteremtették a keresztény-kér-

dést. Az Ó-Testamentumot vetették oda az ifjuság megvetésének és ime már az Új-Testamentumban is gátat látnak, s kiméltlenül át akarják törni.

Dosztojevski írta, hogy nem tud zsidót Isten nélkül elképzelni, hogy nem hisz a zsidó műveltek atheizmusában. Nyilvánvaló: A zsidó ott járt a római, ott a középkori világ határmegyéjén és látszott rajta, hogy valami különös, valami rejtélyes küldetés számára tartogatta a Sors. Ezért a különleges, ezért a nem önválasztotta életért nagy árat fizet: Nyugtalanul, fedél nélkül bolyong. De nem egyszer teljesedett már be rajta nemkülömben elleneségein a Jesajahu próféta szava: Így szól Urad, az Ur és Istened, aki népéért bosszút áll: Imé, kivesszem kezedből a tántorgás poharát, haragom öblös kelyhét, nem iszod többé azt meg! És adom azt nyomorgatóid kezébe, akik azt mondták neknek: Hajolj meg, hogy átmenjünk te rajtad és tedd a hátadat olyanná, mint a föld és mint aminő az ucca a járóknak!

Még sokat idézhetnék Steinhausen könyvéből. Sokat, amire rábólogathatunk és ami idegen nekünk zsidóknak, mert sajátosan keresztény felfogású. Szívesen elmondanám még, amit az antiszemitizmus titkos okairól tud, amit a zsidóélet törvény felettiségről, minden történelmi szabályra rácsafoló sajátosságáról ír. Nemkülömben ideirogatnék egyetmást abból is, amivel a zsidó ember és a zsidó lélek problematikájához szól hozzá. De a jóból s megárt a sok. Értjük be azzal, hogy a könyv ezzel a Példabeszédekéből (Míslé) vett idézettel fejeződik be: Aki ellenem vétkezik, a lelkek ellen vét. Akik engem gyűlölnék a halál szeretői.

A Nutzenwendung nem nehéz. Akik a legerősebben uszítanak a zsidók ellen közüdomás szerint a totális háboru hívei is, minden erejüket a háborus rombolás technikai előkészítésére koncentrálják. Ez is mutatja, hogy a zsidókérdés nem a zsidók kérdése. Hanem, amint régideje hirdetjük, az egész művelt emberiség problémája.

(Bl.)

Gyászünnepélyt tart a Zsidó Kórház-egyesület néhai Sebestyén Dávid halálának évfordulóján

A Cluj Zsidó Kórház-egyesület, a kórház alapítójának, néhai Sebestyén Dávid elhalálozási évfordulója alkalmából, e hó 16-án, vasárnap d. e. 11 órakor, a kórház templomában gyászünnepélyt tart meg, amelyre alapítói, tagjai és barátait ezennel meghívja.

- A gyászünnepély programja:
1. Glasner Akiba főrabbi gyászimája.
 2. Dr. Ligeti Sándor beszéde Néhai Sebestyén Dávid emlékezetére.
 3. Dr. Vass Zoltán, a Kórház-egyesület főtákarának kegyeletes megemlékezése, az utolsó évben elhunyt kórházi jötevőkről és támogatókról.

RÁDIÓ-MŰSOR

Szombat, augusztus 5.

Jeruzsálem, Déltűn 1.30: Pontos idő, hírek. Zene. 5: Rebeka Österreicher felolvasása. 8: Hamavdil. 8.05: J. Jicchak előadása a kvucák életéről. 8.15: Pontos idő, időjárás, hírek héberül. 8.30: Hanglémez. 8.35: A rádió zenekarának hangversenye. 9: Tánczene. 9.30: Hírek angolul. 9.45: Könnyű zene.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma az év legnagyobb szenzációja, amelyet ezekre kérésére újra visszahoztunk SUEZ. A világrészeket összekötő és elválasztó csatorna alkotójának, Lesseps grófnak izgalmas életrámája. A történelem még ma is tartó harca a hegemoniáért. Disraeli és Napoleon alakjai elevenednek meg. Főszerepben: Tyrone Power, Loretta Young, Annabella. 2 előjáték. Előadások mindennap 3.20-tól.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

A családi háromszög. A férj, a feleség és a szerető. Főszereplők: Sacha Guitry, Raïmu a franciák nagy jellemzője és Jacqueline Dolubac, — a film előtt: Paramount világhírű. — Előadások kezdete: 5.20.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Mától Katia. Dolgoruki Katalin és II-ik Sándor cár romantikus szerelmének története, főszerepben Danielle Darrieux és John Loder.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Mától A bolondos vakáció. Ginger Rogers és Douglas Fairbanks jr. kiváló együttes szenzációs vígjátéka. Az utóbbi hónapok egyik legjobb amerikai komédiája.

A THALIA MOZGÓ MŰSORA:

Atlantis. A szezon szenzációja. A legmonumentálisabb filmre. Mindkét rész egyszerre, egy helyért. Előadások: 3, 6 és fél 10 órakor.

A RIO MOZGÓ MŰSORA:

Ma: 3, 6 és 9. A n. é. közönség kérésére, Clujon utóljára: I. Az orgonavirágzás. Az évad slágere. Fősz.: Nelson Eddy és Jeanette Mac. Donald. II. Sanghaj éjszakák. Énekes, zenés filmpopett. Fősz.: Dick Powell és Doris Weston.

APRÓ HIRDETÉSEK

Minden este 8 órakor 10 óráig és frissen csapolt sör kizárólag a BRISTOLBAN. Uri konyha, előkény kiszolgálás. Menürendszer kihordásra is. BRISTOL 100-1000. bodega Cluj, Regele Ferdinand 37.

Utlevél ügyben (a katonai iratok megszerzésére, vagy a kérdés bármilyen más ágazatra vonatkozólag) jogtanácsot és szakszerű utmutatást ad specializált ügyvéd. Válaszbélyeggel ellátott levelekre részletesen és kimerítően válaszolok. Leveleket „Utlevél“ jelígre az Uj Kelet fiókkiadóhivatala Oradea, Str. Millerand 4 továbbít.

Anyarozst legmagasabb áron vásárol VESTA vagygyír Oradea, Piața Iosia.

Ort. zsidó családnál 2-3 iskolás gyermek teljes ellátást kaphat központban. Rosner, Cluj, Str. Nicu Filipescu 5.

Megbízható vallásos szakácsnő és egy románul és héberül beszélő vallásos leány, akinek segíteni kell a gyermekek iskolai feladatait elkészíteni folyó év szeptember 1-re felvétetnek a temesvári zsidó Napközi Otthonba. Fényképes ajánlatok Eppler Szora, Băile Sovata, Vila Ciocărlie címre küldendők.

Jóhangu, modern, vallásos, kitűnő referenciákkal rendelkező fiatalember vállalná a nagyünnepre a תענית ובעל קוראן i teendöket kisebb modern hitközösgben, vagy egyesületben. Megkereséseket „Kellemes“ jelígre a kiadóhivatal továbbít.

Fogorvosnő keres önállóan dolgozó technikus, férfit, vagy nőt. Cím megtudható a kiadóhivatalban.

Kézpénz garanciával rendelkező fiatalember képviselőt, vagy utazói állást keres. Cím a kiadóban.

Lakást és teljes ellátást kaphat iskolás fiu vagy leány. Érdeklődni: Dr. Tankó, Str. T. G. Masaryk 40.

gyári iratok...
fizetésével kapcsolata...
megakadályozás...
vény jelent meg és...
azon üzleteket, ame...
anazon gyár készit...
gyár fiókjainak kell...
elmi és ipari kama...
kamarák szövetsé...
ak arra, hogy szá...
ogy az egyes vidéki...
zített áruval érik el...
előfordulhat, hogy...
helyzetbe kerülhet...
nél a forgalmi adó...
szabálytalansá...
A kamara ezért...
minisztérium állapítsa...
k, amelyek fióknak...
etők és ugyanakkor...
gy ilyen esetekben...
t. A minisztérium...
egedélyezte az eljá...
nem állapította meg...
ket, amelyekkel ki...
amelyeket fióknak...
lehet tekinteni. A...
re megállapított...
ket a cégeket kije...
s iparkamara ezért...
hogy forduljanak a...
k a fiókok és lera...
kat.

gyar külkereskedel...
eső incidens miatt...
mán-magyar külke...
tegnap óta ismét...
aláírása előrelát...
nik meg.

ai külkereskedelmi...
riai külkereskedel...
ra irányuló tárgya...
egyezményt aláír...
án a román-szíriai...
y bankettet rende...
szíriai delegátusok...
mány kitüntetései...
tárgyaló delegáció

ga több állomáson...
t be. A CFR. ve...
adott ki, amely...
máson rendez be ru...
ol eddig ilyen nem...
a következő erdélyi...
nyitlak meg ilyen...
fehértár, Segesvár...
Temesvár, Lugos...
Átszeg, Szentanna...
ny. Dés és Tóvis...
y kitűnik, azokban...
vált állomási ruha...
a CFR. vezérigaz-

gusztus 4.): Márka...
50. dollár 443.37...
11.7425, olasz lira...
75 pengő 87.—, di...
83.40, belgas 75.30.

zeti Bank...
riályamai:

— 141.52—143.59
— 662.40—672.75
— 663.09—673.44
— 75.28—76.45
— 31.95—32.43
— 3.78—3.85
— 40.50—41.50
— 25—27
os) 4.68—4.77
iv.) 4.68—4.77

adforgalomba hoz...
yalmi tartottak...
a következő árfo-

kvóta 1430—1451
— 1410—1445
— 970—980
— 319
— 70
kvóta 7.75
vóta — 8.25
vóta — 186.50
— 52.50
— 76

os áríolyamali:

— 1500 lej
— 1215 „
— 1210 „

MUTÁRI
LOCO
IN PROVINCE

SPORT CLUB

9 TEL. — 3462
9 TEL. — 3025

„NATIONALA“
általános biztosító társaság
alakult 1892-ben

Biztosítuk
ÉLETUNKET
és
VAGYONUNKAT
a több
mint 50.
év óta
fennálló
intézetnél, mely
művelei a
biztosítás
összes ágazatait.

teljesen befizetett
alaptőke.
Lei 25,000,000.—
készpénzbeni tartalékok
1937. év végével.
Lei 245,721,547
1937. évben kifizetett károk
Lei 46,543,259.—
a társaság fennállása óta
kifizetett károk
1 milliárd 582 millió 785,297.—

Képviseltek az ország minden részében.
Erdélyi kiterületi iroda Cluj, Str. Regina Maria 6. (A társaság saját szék-házában.)

A cég bejegyztetett az ilfői törvényszéknél 71/1884. sz. alatt. Alapítási okirat
közvetítetett Mon. Of. 245/1882, valamint az utóbbi módosítások 172/1933 sz. alatt

